

LAHDEN AMMATTIKORKEAKOULU
Lahti University of Applied Sciences

VARHAISIÄN MUSIIKINOPETTAJA HYVINVOINTIYRITTÄJÄNÄ

LAHDEN
AMMATTIKORKEAKOULU
Musiikki- ja draamainstituutti
Musiikin koulutusohjelma
Opinnäytetyö
Kevät 2014
Anne Takamäki

Lahden ammattikorkeakoulu
Musiikin koulutusohjelma

TAKAMÄKI, ANNE:

Varhaisiän musiikinopettaja
hyvinvointiyrittäjänä

Musiikin koulutusohjelman opinnäytetyö, 48 sivua, 3 liitesivua

Kevät 2014

TIIVISTELMÄ

Tässä opinnäytetyössä käsitellään varhaisiän musiikinopettajan mahdollisuuksia toimia hyvinvointiyrittäjänä. Työn tarkoituksena on perehtyä joihinkin musiikkialan hyvinvointiyrittäjyyden kannalta oleellisiin asioihin. Alkuosassa tutustutaan varhaisiän musiikinopettajan toimenkuvaan ja koulutukseen sekä musiikkiin ja hyvinvointiin liittyviin taustatietoihin ja yleisimpiin yritysmuotoihin. Käytännön toiminnasta hyödyllistä tietoa antavat tapausesimerkit eli alalla toimivat yritykset, joiden yrittäjiä on haastateltu tätä opinnäytetyötä varten. Työn loppupuolella pohditaan muun muassa erilaisia toiminnan sisällön ja rahoituksen mahdollisuuksia sekä varhaisiän musiikinopettajan koulutusohjelman suomia valmiuksia ja lisäkoulutuksen tarpeita.

Musiikkialan hyvinvointiyrittäjyyttä voidaan toteuttaa monella eri tavalla; mahdollisesti soveltuvia toimintamuotoja, toiminnan sisältöjä, rahoitusvaihtoehtoja ja koulutusyhdistelmiä on monenlaisia. Tätä opinnäytetyötä varten on haastateltu neljää toimijaa, jotka edustavat eri yritysmuotoja ja yhdistystä. Lisäksi on perehdytty erilaisiin kirjallisiin ja sähköisiin lähdeaineistoihin. Varhaisiän musiikinopettajalla vaikuttaa lähtökohtaisesti olevan hyvät mahdollisuudet hyvinvointiyrittäjänä toimimiseen. Yrittäjänä menestymiseen kuitenkin vaikuttavat muun muassa henkilökohtaiset ominaisuudet, mahdollinen lisäkoulutus sekä rahoituksen ja yrityksen toiminnan huolellinen suunnittelu. Yrityksen menestys riippuu paljolti myös palveluiden kysynnän ja tarjonnan kohtaamisesta paikkakunnalla.

Asiasanat: musiikki, varhaisiän musiikinopettaja, hyvinvointi, yrittäjyys, hoivamusiikki, musiikkiterapia, mukautettu musiikinopetus

Lahti University of Applied Sciences

Degree Programme in Music

TAKAMÄKI, ANNE:

Early Childhood Music Teacher as
Wellness Entrepreneur

Bachelor's Thesis in Music

48 pages, 3 pages of appendices

Spring 2014

ABSTRACT

This thesis handles the possibilities of an early childhood music teacher acting as a wellness entrepreneur. The purpose is to become acquainted with some things that are essential for wellness entrepreneurship in the music industry. The first part of the thesis explores the job description and education of an early childhood music teacher, background information on music and wellness and the most common company forms. The case examples, companies that are in the business, have been interviewed for this thesis giving useful information about the operation of such companies. The final part of this thesis reflects on different possibilities for the operation and funding of a company and the competence of an early childhood music teacher and what kind of further education could be needed.

Wellness entrepreneurship in the music industry can be done by several different means; there are many possible and applicable company forms and ways of operation, funding and education. Four operatives with different company forms and an association have been interviewed for this thesis. Different literary and electronic source materials have been read up on. Apparently there is a good basis of possibilities for an early childhood music teacher to operate as a wellness entrepreneur. The prospects for success however also involve personal qualities, possible further education, the careful planning of funding and the company's operation. The company's success also depends a lot on how the demand and supply of the services meet in the district.

Key words: music, early childhood music teacher, wellness, entrepreneurship, care music, music therapy, special education of music

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	1
2	TUTKIMUKSESSA KÄYTETYT KÄSITTEET	3
2.1	Varhaisiän musiikinopettaja	3
2.2	Hoivamusiikki	5
2.3	Musiikkiterapia ja musiikin terapeuttinen käyttö	6
2.4	Mukautettu musiikinopetus	8
2.5	Hyvinvointiyrittäjyys musiikkialalla	9
2.6	Yritysmuodot ja yhdistys	12
3	TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN	16
3.1	Tutkimuskysymykset ja tutkimuksen tarkoitus	16
3.2	Tutkimuksen menetelmälliset ratkaisut	16
3.3	Tutkimuksen käytännön toteuttaminen	17
4	TUTKIMUKSEN TULOKSET	18
4.1	Tapausesimerkkien kuvailu	18
4.2	Tulosten analysointia	31
5	POHDINTA	35
5.1	Koulutuksesta ja täydennyskoulutuksesta	35
5.2	Yrityksen perustamisesta	36
5.3	Toiminnasta käytännön tasolla	38
5.4	Kokemus opinnäytetyön prosessista	41
	LÄHTEET	43

1 JOHDANTO

Tässä opinnäytetyössä tarkastellaan varhaisiän musiikinopettajan mahdollisuuksia toimia hyvinvointiyrittäjänä. Aihepiiri on melko laaja, ja musiikkialan hyvinvointiyrittäjäyys on myös käsitteellisesti ja toiminnallisesti vasta muotoutumassa. Siksi tässä opinnäytetyössä ei pyritä aikaansaamaan kaikenkattavaa selvitystä asiasta. Tästä johtuen opinnäytteessä keskitytään muutaman esimerkkiyrityksen ja -yhdistyksen toimintaan ja pohditaan lisäksi joitakin rahoituksellisia ja koulutuksellisia näkökohtia.

Kulttuuri on jokaisen ihmisen oikeus, ja kulttuurinen hyvinvointi on ajankohtainen teema koko Suomessa (Hämäläinen 2013, 152). Vuonna 2013 päättyneen Care music -hankkeen tehtävänä oli tutkia, kehittää ja edistää sairaala- ja hoivamusiikkityötä ammattina. Hanke toteutettiin vuosina 2011–2013 Turun ammattikorkeakoulun, Lahden ammattikorkeakoulun ja Sibelius-Akatemian yhteistyönä. (Lilja-Viherlampi 2013, 11.) Katri Halonen on tutkinut Toive-osaraportissa ”Musiikki hyvinvoinnin edistäjänä – Kolme tapausesimerkkiä musiikin innovatiivisesta käytöstä” musiikkialan toimintaympäristöjä ja osaamistarpeita (Halonen 2009). Myös opetusministeriö on julkaissut ehdotuksen toimintaohjelmaksi vuosille 2010–2014 nimellä ”Taiteesta ja kulttuurista hyvinvointia”. Ohjelman tavoitteena on hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen kulttuurin ja taiteen keinoin sekä osallisuuden lisääminen yksilön, yhteisön ja yhteiskunnan tasoilla. (Opetusministeriö 2010.)

Musiikkialan hyvinvointiyrittäjäyyttä voidaan toteuttaa monella eri tavalla. Tässä opinnäytetyössä on pyritty selvittämään eri yritys- ja yhdistysmuotojen toimivuutta ja sitä, miten toiminnalle on mahdollista saada rahoitusta. Tämä opinnäytetyö käsittelee myös sitä, millaisia palveluita varhaisiän musiikkikasvattajan koulutuksen saanut henkilö voisi yrittäjänä tarjota ja millaisesta lisäkoulutuksesta hänelle olisi hyötyä. Opinnäytteessä käsitellään yleisimpiä yritysmuotoja, joita ovat toiminimi, osakeyhtiö ja osuuskunta. Lisäksi vertailuun on otettu toiminnan toteuttamisen mahdollistava rekisteröity yhdistys, vaikka sen kautta työskenteleviä ei yrittäjiksi virallisesti määritelläkään.

Alan yrityksiä ei ole Suomessa vielä niin laajalti, että kaikista tarkasteltavista yritysmuodoista olisi löytynyt haastateltavia, jotka toteuttavat toimintaansa ainoastaan varhaisiän musiikinopettajan koulutukseen nojaten. Haastateltavien joukossa on myös paljolti musiikkiterapiaan keskittyviä musiikkiterapeutteja. Kaikilla haastateltavilla on kuitenkin taustallaan joko varhaisiän musiikkikasvatuksen opintoja, varhaisiän musiikinopettajan koulutus tai alan vankka työkokemus muun musiikkikoulutuksen lisäksi. Näin ollen esimerkkiyritysten perusteella voidaan tehdä joitakin päätelmiä siitä, millaista toimintaa varhaisiän musiikinopettajan olisi yrittäjänä mahdollista toteuttaa. Musiikin hyvinvointiyrittäjyys on käsitteenä melko tuore, joten siihen liittyvää kirjallisuutta ei kovin mittavasti ole saatavilla. Erityisesti yrittäjyyteen liittyen Internet on osoittautunut oivalliseksi ajantasaisen tiedon lähteeksi. Teemahaastattelujen aineistojen lisäksi Internet-lähteitä on käytetty tässä opinnäytetyössä melko runsaasti. Lähteinä on luonnollisesti käytetty myös muita julkaisuja, joista osa on saatavissa myös Internetin kautta.

Oma kiinnostukseni musiikin hyvinvointivaikutuksia kohtaan juontaa aiemmista musiikkiterapiaopinnoista, meneillään olevista musiikkiterapian ammattiopinnoista ja työskentelystä sosiaali- ja terveysalan oppilaitoksessa musiikinopettajana. Olen varhaisiän musiikkikasvatuksen opintojeni aikana osallistunut Care Music -hankkeeseen sekä useisiin hyvinvointiin ja musiikkiin liittyviin seminaareihin. Kokemukseni mukaan varhaisiän musiikkikasvatuksen opinnot etenkin yhdistettynä musiikkiterapiaopintoihin antavat hyvän pohjan toteuttaa musiikkia hyvinvointinäkökulmasta useiden eri kohderyhmien parissa. Muusta koulutuksesta tai lisäkoulutuksesta voi toki olla hyötyä toiminnan kohderyhmästä ja toimenkuvasta riippuen. Yrittäjyys on tullut tutuksi perhepiirin yritystä seuratessa, ja se voisi olla tulevaisuudessa kiinnostava tapa työllistyä.

2 TUTKIMUKSESSA KÄYTETYT KÄSITTEET

2.1 Varhaisiän musiikinopettaja

Varhaisiän musiikinopettaja on musiikin ammattilainen, joka antaa tavoitteellista musiikinopetusta etupäässä alle kouluikäisille lapsille. Myös muiden ikäryhmien opettaminen on varhaisiän musiikinopettajalle mahdollista. Alle kouluikäisten opetus toteutuu useimmiten musiikkileikkikouluryhmissä. Toimintaa järjestävät muun muassa musiikkioppilaitokset, työväenopistot, yhdistykset ja seurakunnat. Varhaisiän musiikinopettajan vastuualueeseen saattavat kuulua myös erilaiset musiikkivalmennus-, musiikkitaito- ja soitinryhmät sekä taideintegraatioryhmät ja mukautettu musiikinopetus. Musiikkileikkikoulun työtapoina käytetään muun muassa laulamista, soittamista, loruilua, musiikkiliikuntaa ja musiikin kuuntelua. Opetus etenee tavoitteellisesti tasolta toiselle valmistaen lasta myöhempiin musiikkiopintoihin. Musiikkileikkikoulussa pääpaino on kuitenkin musiikin elämyksellisellä kokemisella ja lapsen musiikkisuhteen kehittämällä. Opetus etenee useimmiten elämyksellistä teemaa seuraten, jolloin toiminta on lapsille mielenkiintoista ja musiikillisten asioiden oppiminen helpottuu.

Varhaisiän musiikinopetuksen tavoitteet ovat musiikillisia, sosiaalis-kognitiivisia, kognitiivisia, psykomotorisia ja esteettisiä. Ne rakentuvat aina suhteessa ympäröivään yhteiskuntaan, kulttuuriin ja siinä vallitsevaan ihmiskäsitykseen. Ikäryhmittäin laadittujen tavoitemallien toteuttamiseen vaikuttavat lasten iän ja kehitysvaiheen lisäksi ryhmän koko ja opetuksen ajankohta. Opetuksessa pyritään ennemmin lapsen kokonaispersoonallisuuden kasvun ohjaamiseen kuin korkeatasoiseen musiikin tekemiseen. Opettajan työvälineinä ovat ikäryhmittäin laadittujen tavoitemallien lisäksi hänen oma persoonansa, musiikillinen minäkuvansa ja arvomaailmansa. Varhaisiän musiikkikasvatuksen kohderyhmiä ovat odottavien äitien ryhmät, perheryhmät nollasta kahteen ikävuoteen, musiikkileikkikouluryhmät kolmesta kuuteen ikävuoteen, soitinryhmät, musiikkivalmennusryhmät, musiikin perusteiden alkeisryhmät, taideintegraatioryhmät ja erityistä tukea tarvitsevien lasten ryhmät. (Vamo ry 2014.)

Varhaisiän musiikinopettajaksi voi Suomessa valmistua Lahden tai Jyväskylän ammattikorkeakoulusta tai Metropolia ammattikorkeakoulusta Helsingistä musiikkipedagogi AMK -nimikkeellä. Lahdesta varhaisiän musiikkikasvatuksen koulutusohjelmaa ollaan lakkauttamassa, eikä uusia opiskelijoita enää valita. Varhaisiän musiikinopettajina voivat toimia myös Sibelius-Akatemian musiikkikasvatuksen osastolta valmistuneet musiikin maisterit sekä Jyväskylän yliopiston humanistisen tiedekunnan musiikin laitokselta valmistuneet filosofian maisterit. Jonkin verran käytännön työelämässä toimii myös henkilöitä, joilla on esimerkiksi muusikon, kanttorin tai instrumenttiopettajan koulutus tai muita musiikkialan opintoja. Varhaisiän musiikinopettajat ry:n mukaan varhaisiän musiikinopettajat ovat alalle monipuolisesti koulutettuja ja heillä on valmiudet toimia täydennyskouluttajana varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen henkilöstön lisäksi myös muille musiikkikasvattajille ja sosiaalialan henkilöstölle sekä ohjata ikäihmisten musiikkitoimintaa. Virallisesti pätevällä opettajalla on aina musiikkipedagoginen koulutus. (Vamo ry 2014.)

Lahden ammattikorkeakoulun varhaisiän musiikkikasvatuksen suuntautumisvaihtoehdon opiskelija perehtyy erityisesti alle kouluikäisten lasten musiikkikasvatukseen sekä erilaisten lapsi- ja perheryhmien tavoitteellisen ja elämyksellisen musiikkitoiminnan suunnitteluun, toteuttamiseen ja kehittämiseen saaden valmiuksia myös ikäihmisten musiikkikasvatukseen. Tutkinnon suorittaminen antaa kelpoisuuden musiikkioppilaitoksen musiikkileikkikoulun opettajan virkaan tai toimeen; muita työskentelymahdollisuuksia tarjoavat mm. kansalais- ja työväenopistot, seurakunnat, järjestöt, yksityiset musiikkikoulut tai itsenäinen yrittäjyys. Varhaisiän musiikkikasvatuksen monipuoliset opinnot sisältävät eri instrumenttien opintoja, varhaisiän musiikkikasvatusta, musiikkipedagogiikkaa ja muita pedagogisia opintoja, musiikinteoria-aineiden opintoja, luovan ilmaisun työtapoja ja taideintegraatiota sekä monipuolisia opetusharjoittelujaksoja. (Lahden ammattikorkeakoulu 2014.)

Lahden ammattikorkeakoulussa varhaisiän musiikinopettajan koulutus sisältää useita musiikillisen hyvinvointitoiminnan kannalta hyödyllisiä opetussisältöjä. Näitä ovat muun muassa elämänkaaripsykologia, musiikkipsykologia, erityismusiikkikasvatus, musiikkiterapia sekä ikäihmisten musiikkitoiminnan ohjaaminen. Ikäihmisten musiikkitoimintaa on mahdollista opiskella viiden

opistopisteen laajuinen kokonaisuus. Opintojakso sisältää muun muassa ikäihmisille sopivaan opetusmateriaaliin ja ohjelmistoon tutustumista, ikäihmisille suunnatun konsertin suunnittelun ja toteuttamisen, ikäihmisen haastattelun, vanhuuteen tutustumista lähdekirjallisuuden avulla sekä käytännön harjoittelun (ks. Mäkitalo & Vuori 2013, 116). Myös varhaisiän musiikinopettajan koulutusohjelman pakollisiin opetusharjoitteluihin sisältyy yhden opistopisteen laajuinen harjoittelu ikäihmisten parissa.

2.2 Hoivamusiikki

Hoivamusiikkityöllä käsitetään muun muassa sairaaloissa, vanhainkodeissa ja hoitolaitoksissa tapahtuvaa musiikkitoimintaa. Toiminnan ulottuvuuksia ovat musiikillinen vuorovaikutus, musiikkisuhteen hoitaminen ja mahdollisuus saada musiikillisia kokemuksia ja elämyksiä. Hoivamusiikkityö voi myös palvella hoitoa ja toimia hoitoprosessia tukien. (Lilja-Viherlampi 2013, 13–14.)

Kaikenlaisissa musiikkihetkissä ovat mahdollisuuksina läsnä musiikin ja sen parissa toimimisen terapeuttiset ja hyvää tekevät aspektit (Lilja-Viherlampi 2013, 16). Erilaisilla musiikkituokioilla voidaan hoivaympäristöön tuoda paljon iloa, lohtua ja virkistystä. Hämäläisen (2013) mukaan hoivamusiikkitoiminnassa musiikin tekeminen poikkeaa siitä, mihin yleensä on totuttu. Toiminta perustuu siihen, että musiikki luodaan kuluttajan ja muusikon välisessä vuorovaikutuksessa ja musiikin esittämisen sijaan musiikilla palvellaan (Hämäläinen 2013, 174).

Hoivamusiikki eroaa musiikkiterapiasta siinä, että hoivamusiikkia voi toteuttaa esimerkiksi muusikko, musiikkipedagogi tai hoitoalan ammattilainen, kun taas musiikkiterapiaa toteuttaa musiikkiterapeutti. Vaikka hoivamusiikki on musiikin käyttöä hoidollisessa kontekstissa, se ei välttämättä sisällä musiikkiterapian menetelmien käyttöä. Hoivamusiikki myös eroaa muusta musiikkitoiminnasta ja mukautetusta musiikinopetuksesta siten, että tavoitteet ovat hoidollisia eivätkä niinkään kasvatuksellisia. Tässä opinnäytteessä hoiva- tai hyvinvointimusiikki-käsitteillä tarkoitetaan toimintaa, joka poikkeaa varhaisiän musiikinopettajan tavanomaisesta toimenkuvasta ja sisältää luonteeltaan kuntouttavaa, virkistävää tai hyvinvointia edistävää toimintaa lapsille, nuorille, aikuisille tai ikäihmisille. Kohderyhminä toiminnalle saattaa olla erilaisia potilasryhmiä kuten

kehitysvammaiset, mielenterveyspotilaat tai dementikot. Hoivamusiikkityöllä voidaan käsittää myös musiikkialan ammattilaisen toteuttamaa koulutusta hoiva-alan henkilöstölle.

2.3 Musiikkiterapia ja musiikin terapeuttinen käyttö

Musiikkiterapia on ammatillista, tavoitteellista ja suunnitelmallista toimintaa. Se voi olla luonteeltaan ennaltaehkäisyä, hoitoa tai kuntoutusta. (Saukko 2008, 31.) Musiikkiterapiassa musiikin eri elementtejä, kuten melodiaa, harmoniaa, rytmiä, dynamiikkaa ja sointiväriä käytetään terapeuttisena välineenä eri-ikäisten ja toimintakyvyltään erilaisten asiakkaiden kuntoutuksessa. Musiikkiterapiaa käytetään muun muassa kehitysvammoihin ja kommunikaatioon liittyvien, neurologisten, mielenterveys- ja päihdeongelmien hoitomuotona. Musiikki on musiikkiterapiassa vuorovaikutuksen keskeinen väline. Musiikkiterapeutti määrittelee taustatietojen ja arviointinsa perusteella asiakkaalle yksilölliset kuntouttavat tavoitteet ja seuraa niiden toteutumista. Terapiassa käytettäviä menetelmiä ovat muun muassa laulaminen, soittaminen, improvisaatio eli musiikillinen keksintä, musiikin kuunteleminen, mielikuvatyöskentely, musiikkimaalaus, musiikkiliikunta sekä erilaiset fysio- ja vibroakustiset menetelmät. Musiikkiterapiaa voidaan toteuttaa joko yksilö- tai ryhmämuotoisena. Se toteutuu yleensä lääkärin läheteellä ja maksajana voi olla esimerkiksi Kansaneläkelaitos, sairaanhoitopiiri, sosiaalitoimi tai muu vastaava taho. Kansaneläkelaitos eli Kela korvaa musiikkiterapiaa lääkinnällisenä kuntoutuksena vaikeasti vammaisille lapsille ja nuorille sekä psykoterapiakuntoutuksena nuorille. Tämä kuitenkin vaatii terapeutilta palveluntuottajasopimuksen tekemistä. (ks. Ala-Ruona, Saukko & Tarkki 2005.)

Miksi sitten musiikkiterapia on toimiva kuntoutusmuoto ja mihin se pohjautuu? Ahosen mukaan musiikkiterapiassa musiikki ei ole vain taiteenlaji, joka sisältää äänien yhdistelmiä eri muodoissa. Musiikissa itsessään oleva terapeuttisuus on jo vuosituhansia sitten yhdistetty ihmisten hyvinvointiin; tätä musiikkiterapiassa käytetään hyväksi. (Ahonen 1993, 32.) Kimmo Lehtonen näkee, että musiikki on ihmisen psyykkisen prosessin ulkoinen ilmenemismuoto, joka on aistein havaittavissa. Musiikin todelliset synty lähteet löytyvät ihmiseen kehittyneistä

psykofyysisistä jännitystiloista, jotka etsivät purkautumistietään musiikin kautta. Musiikki mahdollistaa siis sisäisen tulemisen ulkoiseksi. Musiikkia vastaanottava ihminen myös muuntaa kuulemansa musiikin liikkeet sisäiseksi liikkeeseen, jolloin ihminen kokee musiikin liikuttavan häntä. (Lehtonen 1995, 15.) Ihmisen psyykinen ja fyysinen tila siis vaikuttavat huomattavasti siihen, miten hän vastaanottaa ja tuottaa musiikkia ja millaisia vaikutuksia se hänessä saa aikaan. Monenlaiset musiikilliset asiat, kuten melodia, harmonia ja rytmi, vaikuttavat ihmiseen. Myös musiikkiin liittyvillä muistoilla ja laulujen sanoituksilla on tärkeä tehtävänsä musiikkiterapiassa.

Musiikkiin liittyvä merkityksellisyys ja sen vaikuttama psyykinen työskentely muodostavat musiikin kasvua edistävän ja parantavan funktion. Musiikki toimii moniulotteisena ja vastavuoroisena kommunikaatiovälineenä musiikkiterapeutin ja asiakkaan välillä. (Lehtonen 1995, 16.) Musiikkiterapia-asiakkaalle puhuminen ei välttämättä ole luonteva tapa käsitellä asioita. Saattaa myös olla, että pelkästään puhumalla ei edistyä parhaalla mahdollisella tavalla kuntouttavien tavoitteiden saavuttamisessa. Asiakkaalta saattaa puuttua puhekyky esimerkiksi vamman tai kehitysviivästymän vuoksi. Tällöin musiikki voi toimia ikään kuin sanattomana kielenä terapeutin ja asiakkaan välillä. Musiikki ei mene rikki, ja se kestää asiakkaan joskus rajutkin tunteenpurkaukset. Erkkilän mukaan musiikkiterapia onkin tunteiden käsittelyyn erinomainen tai jossain määrin jopa muihin terapiamuotoihin verrattuna ylivoimainen väline. Tämä pätee erityisesti, mikäli terapian keskeisenä tavoitteena on tunteiden käsitteleminen ja niihin liittyvät ongelmat. (Erkkilä 1995, 75.) Musiikkiterapiassa voidaan musiikin avulla ikään kuin etäännyttää tunteet ihmisestä itsestään ja käsitellä niitä musiikissa. Musiikki voi myös tehdä poissaolevan läsnä olevaksi. Esimerkiksi aiempien unohdettujen tai torjuttujen tapahtumien mieleen palauttaminen ja käsitteleminen on mahdollista.

Muun muassa kehitysvammaisten kuntoutuksessa musiikki saattaa olla myös fyysisen kuntoutumisen väline. Erilaisilla varta vasten suunnitelluilla soittoharjoituksilla voidaan pyrkiä muun muassa kasvattamaan asiakkaan puutteellisia liikeratoja. Myös musiikin fysiologisia vaikutuksia käytetään musiikkiterapiassa hyödyksi. Tällaisia ovat muun muassa vaikutukset aivotoimintaan, sykkeeseen, verenpaineeseen, lihasjännitykseen,

mielihyvähormonien tuotantoon ja kivun kokemiseen (ks. esim. Ahonen 1993). Koska musiikkiterapiassa musiikki ei ole itsetarkoitus vaan väline, tavoitteet ovat yleensä muita kuin musiikillisia. Terapeutin harkinnan mukaan terapiassa voidaan myös opetella musiikillisia asioita, mikäli se on kuntouttavat tavoitteet huomioon ottaen tarkoituksenmukaista. Musiikkiterapiaan tulevalta asiakkaalta ei kuitenkaan edellytetä musiikillista taustaa eikä taitoja.

Musiikkiterapiaa antaa alan koulutettu ammattilainen. Musiikkiterapeutin koulutus kestää kolme vuotta sisältäen kliinisten opintojen ja yliopisto-opintojen lisäksi myös ryhmäterapia- ja työnohjausprosessien läpikäymisen (ks. Eino Roiha -instituutti 2014 ja Suomen musiikkiterapiayhdistys ry 2014). *Musiikin terapeutin käyttö* on kyseessä silloin, kun käytössä ovat musiikkiterapian menetelmät, mutta toteuttajana on koulutetun musiikkiterapeutin sijaan esimerkiksi musiikinopettaja, muusikko tai hoitoalan ammattilainen.

2.4 Mukautettu musiikinopetus

Mukautetulla musiikinopetuksella ja musiikin erityisopetuksella tarkoitetaan musiikin opetusta, jossa otetaan yksilöllisesti huomioon oppilaiden toimintakyky ja sen mahdolliset rajoitteet. Mukautettu musiikinopetus kuitenkin eroaa musiikkiterapiasta siinä, että toiminnan tavoitteet ovat lähinnä kasvatuksellisia. Opetushallituksen (2002) Taiteen perusopetuksen musiikin laajan oppimäärän opetussuunnitelman perusteet antaa mahdollisuuden opetuksen yksilöllistämiseen taiteen perusopetusta antavissa oppilaitoksissa. Käytännössä opetussuunnitelman tavoitteita voidaan soveltaa oppilaan toimintakykyä vastaavaksi, mikäli oppilas ei sairauden, vamman tai muun sellaisen vuoksi kykene opiskelemaan oppilaitoksen opetussuunnitelman mukaisesti. (Opetushallitus 2002, 11.) Opetussuunnitelman perusteet ei koske sitovana oppilaitoksia, jotka eivät ole anoneet lupaa taiteen perusopetuksen järjestämiselle. Tällaiset oppilaitokset määrittelevät opetussuunnitelmansa itse.

Mukautetussa musiikinopetuksessa voidaan hyödyntää muun muassa tavanomaisia musiikkikasvatuksen työtapoja ja joitakin musiikkiterapian menetelmiä, kuten musiikkimaalausta. Nuotinnukseen ja soiton opettamiseen voidaan käyttää tavanomaisen nuottijärjestelmän sijasta niin kutsuttuja

kuvionuotteja. Kuvionuotit ovat suomalainen keksintö, ja niiden kehittäjät Markku Kaikkonen ja Kaarlo Uusitalo ovat perustaneet tavoitteellista musiikinopetusta erityisryhmille tarjoavan Musiikin erityispalvelukeskus Resonaarin Helsinkiin. Resonaari on toiminut jo vuodesta 1995 alkaen ja tarjoaa nykyisin myös ikäihmisten musiikkitoimintaa sekä musiikin erityisopetukseen liittyvää koulutusta ja tutkimustoimintaa. Kuvionuotit on alun perin kehitetty musiikkiterapiatyön tueksi. Ne ovat erivärisiä muotoja, jotka voidaan merkitä soittimeen esimerkiksi tarroilla. Saman symbolin löytäminen nuottikuvasta ja soittimesta on verrattain helppoa, ja soittaminen onnistuu monesti etenkin erityisryhmiin kuuluvilta paremmin kuin tavanomaista nuotinnusta käyttämällä. Markkinoilla on kuvionuottien kehittäjien ja Kehitysvammaliiton julkaisemia nuottikirjoja, ja nuotteja on myös mahdollista tehdä itse Resonaarin Internet-sivuilta löytyvillä ohjelmilla. (ks. Halonen 2009, 7–11 ja Musiikin erityispalvelukeskus Resonaari 2014.) Kuvionuotit soveltuvat hyvin myös musiikin alkeisopetukseen ylipäätään, sillä niiden käytöstä on helppoa siirtyä tavanomaiseen nuottikuvaan.

2.5 Hyvinvointiyrittäjyys musiikkialalla

Hyvinvointi voidaan määritellä eri tavoilla. Toiset määritelmistä ovat yhteisöllisiä, toiset taas yksilöön kohdistuvia. Kajanojan mukaan aiemmin hyvinvointia mitatessa ja määriteltäessä korostettiin aineellista vaurautta, mutta painopiste on siirtymässä enemmän ihmissuhteiden ja elämän merkityksellisyyden arvostamiseen sekä huono-osaisuuden välttämiseen. Yksi tapa arvioida ihmisten hyvinvointia on mitata heidän onnellisuuttaan ja tyytyväisyyttään elämäänsä. Toisaalta taas yhteisöllistä, esimerkiksi kansallista, hyvinvointia mitattaessa saatetaan keskittyä kartoittamaan väestön huono-osaisten määrää.

Bruttokansantuotteen lisäksi kansallisen hyvinvoinnin arvioinnissa tulisi ottaa huomioon muun muassa toimeentulon jakauma, terveys, ravitsemus, asuminen, vaatetus, työ, työolosuhteet, koulutus, sosiaaliturva, vapaa-aika, virkistys ja ihmisoikeudet. (Kajanoja 2005.)

Kysyttäessä yksilöiden näkemystä omasta hyvinvoinnistaan eri osa-alueiden arvostus saattaa vaihdella huomattavasti muun muassa aineellisen vaurauden,

koulutuksen ja työn arvostuksen suhteen. Useimmiten ihmisillä on kuitenkin kaipuu onnellisuuteen, mutta ihmisestä riippuen vaihtelee, mitä se vaatii toteutuakseen. Valtaosa ihmisistä ei koe voivansa hyvin, mikäli heidän terveytensä ja toimintakykynsä tai taloutensa horjuu, he ovat yksinäisiä tai kokevat, etteivät saa toteuttaa elämässään heille tärkeitä asioita. Myös erilainen fyysinen tai henkinen kaltoinkohtelu tai huonoksi koettu fyysinen ympäristö heikentävät ihmisen kokemaa hyvinvointia.

Hyvinvointi ei ole staattinen, paikallaanpysyvä ilmiö, vaan vaihtelee eri ajankohtina erilaisten olosuhteiden muuttuessa. Tämä koskee sekä yhteisöllistä että yksilöllisesti koettua hyvinvointia. Korpelaisen mukaan yksilön hyvinvointi on emotionaalinen tila, joka kuvaa yksilön tuntemuksia omista voimavaroistaan ja elämäntilanteestaan, ympäristön häneen kohdistamista vaatimuksista sekä ympäristön tarjoamista mahdollisuuksista toteuttaa hänelle tärkeitä tarpeita ja pyrkimyksiä. Kaikki elämänalueet vaikuttavat yksilön kokemaan hyvinvointiin ja siihen liittyy aina henkinen ulottuvuus – tyytyväisyys, positiivisuus ja onnellisuus. (Korpelainen 2007, 38.) Tämä määritelmä sopii hyvinvoinnin edistämiseen musiikin keinoin, sillä musiikkia käyttämällä voidaan pyrkiä vaikuttamaan moniin edellä mainituista hyvinvoinnin osa-alueista.

MacDonald, Kreutz & Mitchellin mukaan musiikillisia aktiviteetteja ja musiikin vaikutuksia pidetään vahvoina keinoina psykofyysisen hyvinvoinnin lisäämiseen siten, että vaikutukset ulottuvat lähes kaikille elämän alueille. Musiikki on monimerkityksellistä, kommunikatiivista, sosiaalista ja kaikkialla läsnä. Musiikki vaikuttaa tunteisiin, käyttäytymiseen, identiteettiin ja ihmisen fysiikkaan sekä vie huomion pois negatiivisista asioista tai fyysisistä tuntemuksista. Musiikkia tulisikin ajatella universaalina lähteenä, josta seuraa terveyttä ja hyvinvointia. (MacDonald & al. 2012, 4–6.) Useimpia ihmisiä musiikki koskettaa ja liikuttaa jollain tavoin, vaikka he eivät pitäisikään itseään erityisen musikaalisina. Musiikki on nykyisin myös helpommin saatavilla ja lähempänä ihmisten arkea kuin koskaan aikaisemmin. Musiikkia voidaan käyttää eri tavoin, muun muassa piristämään tai rentouttamaan, palauttamaan mieleen asioita tai unohtamaan ne, suuntaamaan huomiota tai kääntämään se pois jostakin, irtautumaan ympäristöstä tai samaan kontaktin muihin ihmisiin. Musiikilla voidaan myös tavoitella vain hyvää oloa ja mieltä. (Särkämö 2013, 25.) Joihinkin edellä mainituista

tarkoituksista, kuten piristämiseen, rentouttamiseen tai mielihyvän tavoitteluun, musiikkia voidaan pyrkiä käyttämään itsehoidollisesti. Osa tarkoituksista taas on sellaisia, joita ei välttämättä voi toteuttaa itse tai jotka vaativat henkilöltä perehtyneisyyttä musiikin hyvinvointivaikutuksiin ja työtavoista riippuen myös muunlaista ammattitaitoa. Näin ollen musiikin käyttö hyvinvointia lisäävästi on tehokkainta, mikäli sitä toteuttamassa on ammattitaitoinen henkilö. Musiikin hyvinvointivaikutuksiin perehtynyt opettaja, ohjaaja tai terapeutti osaa arvioida ja suunnitella tavoitteet ja toiminnan siten, että se palvelee parhaalla mahdollisella tavalla kohderyhmää ja siihen on mielekästä osallistua. Tähän tarpeeseen voidaan vastata musiikkialan hyvinvointiyrittäjyydellä.

Mitä *yrittäjyys* sitten on? Tilastokeskuksen määritelmän mukaan yrittäjäksi luetaan henkilö, joka harjoittaa taloudellista toimintaa omalla vastuulla ja omaan laskuun joko työnantajayrittäjänä tai yksinäisyrittäjänä, kuten ammatinharjoittajana tai freelancerina. Osakeyhtiössä yrittäjäksi luetaan henkilö, joka yksin tai yhdessä perheensä kanssa omistaa yrityksestä vähintään puolet. (Suomen virallinen tilasto 2014.) Yrittäjän määritelmät ovat yleensä olleet yksilökeskeisiä. Ruohotie & Korpelainen määrittelevät yrittäjän yhteisöllisemmin:

Yrittäjä on yksilö tai joukko yksilöitä, joka/jotka kykenee/kykenevät tunnistamaan liiketoiminnan mahdollisuudet ja hyödyntämään niitä kokoamalla ja/tai kehittämällä tarvittavat resurssit sekä toteuttamalla menestykseen pyrkiviä strategioita.
(Ruohotie & Korpelainen 2011, 13.)

Tämä määritelmä ottaa hyvin huomioon myös yhteisyrittäjyyden, kuten osuustoiminnan tai useamman henkilön osakeyhtiönä toimimisen.

Hyvinvointiyrittäjyydellä on yleensä käsitetty hoito-, kuntoutus- ja sosiaalialan yrittäjyyttä, jonka sisältönä on erilaisia terveyttä edistäviä ja hyvinvointia lisääviä palveluita. *Musiikkialan hyvinvointiyrittäjyydellä* tarkoitetaan tässä opinnäytetyössä yrittäjyyttä, jossa hoivamusiiikin, musiikkiterapian tai mukautetun musiikinopetuksen keinoin pyritään tukemaan ja edistämään eri-ikäisten ja toimintakyvyltään erilaisten yksilöiden ja ryhmien kokonaisvaltaista hyvinvointia. Toiminnalla voidaan pyrkiä tukemaan ja edistämään muun muassa fyysistä ja

psykkistä terveyttä, kuntoutumista, virkistyksen kokemista, voimavaroja, pystyvyyden tunnetta, onnellisuutta, sosiaalista osallisuutta ja vapaa-ajan vieton mielekkyyttä. Toiminnan sisällöstä, kohderyhmästä ja toteuttamispaikasta riippuen tavoitteiden painopiste voi vaihdella. Tavoitteet voivat toimijasta, asiakasryhmästä ja käytettävistä menetelmistä riippuen painottua hoidollisiin, kuntouttaviin tai kasvatuksellisiin asioihin. Ihmisen kokonaisvaltaisen, fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen, hyvinvoinnin huomioiminen on toiminnassa kuitenkin aina läsnä. Hyvinvointi-käsitettä käytetään tässä opinnäytetyössä siksi, että hoivayrittäjyydellä voidaan helposti käsittää lähinnä hoivaympäristöissä tai hoiva-alalla tapahtuva toiminta. Hyvinvointi-käsite on taas laajempi, sisältäen muun muassa koulutuksen. Tästä syystä hyvinvointiyrittäjyyden käsite mahdollistaa paremmin esimerkiksi mukautetun musiikinopetuksen sisällyttämisen toimintaan sekä toimimisen myös muualla kuin perinteisissä hoivaympäristöissä.

2.6 Yritysmuodot ja yhdistys

Yksityinen elinkeinonharjoittaja eli toiminimi (Tmi) on luonnollinen henkilö, joka harjoittaa yritystoimintaa yksin ilman yhtiömuotoa ja vastaa henkilökohtaisilla varoillaan ja omaisuudellaan yrityksen velvoitteista (Liite 2). Toiminimellä voi toimia joko ammatin- tai liikkeenharjoittajana riippuen siitä, työllistääkö yritys muita kuin yrittäjän itsensä. Yksityisen elinkeinonharjoittajan ei tarvitse laatia yhtiösopimusta, eikä alkupääomalle ole lakisääteisiä vaatimuksia. Yrittäjä ei voi maksaa palkkaa itselleen, puolisolleen tai alle 14-vuotiaalle perheenjäsenelleen, vaan varojen siirtäminen tapahtuu yksityisnostoina. Yrittäjä ei voi ottaa itselleen luontoisetuja, kuten auto- tai lounasetua, tai vähentää henkivakuutusmaksujaan yrityksen verotuksessa. Vuonna 2014 toiminimen rekisteröintimaksu on 105 euroa. (Keski-Uudenmaan kehittämiskeskus 2014, 7–8.) Yksityisen elinkeinonharjoittajan oma työpanos on ratkaiseva ja päätöksenteko joustavaa. Yrittäjän verotus tapahtuu osittain pääoma- ja osittain ansiotulona. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2014.)

Osakeyhtiön (Oy) voi perustaa yksi tai useampi oikeushenkilö tai luonnollinen henkilö, ja vähintään puolella perustajista tulee olla asuinpaikka Euroopan talousalueella. Perustajana ei voi olla vajaavaltainen tai konkurssissa oleva.

(Holopainen & Levonen 2003, 218.) Osakeyhtiö valitaan useimmiten yritysmuodoksi, mikäli perustajia on useampi henkilö tai yhtiöön aiotaan ottaa myöhemmin uusia osakkaita. Osakas vastaa yrityksen riskeistä vain sijoittamallaan pääomapanoksella, mutta etenkin alkuvaiheissa yrityksen lainoja saatetaan joutua takaamaan henkilökohtaisesti tai niille joudutaan antamaan vakuuksia. (Keski-Uudenmaan kehittämiskeskus 2014, 10.)

Perustamisvaiheita osakeyhtiössä ovat perustamiskirjan ja yhtiöjärjestyksen laatiminen, osakkeiden merkintä, yhtiöjärjestyksen hyväksyminen, toimitusjohtajan ja hallituksen valitseminen, osakepääoman maksaminen ja yhtiön rekisteröinti. Osakeyhtiö syntyy juridisesti vasta, kun yhtiö on merkitty Patentti- ja rekisterihallituksen ylläpitämään kaupparekisteriin. (Holopainen & Levonen 2003, 226.) Vuonna 2014 osakeyhtiön perustamisen hinta YTJ-verkkopalvelun kautta tehtynä vaihtelee 330 ja 380 euron välillä. Yhtiön osakkeet tuottavat jäsenille äänioikeuden ylimmässä päättävässä elimessä yhtiökokouksessa. Osakeyhtiön minimipääoma on 2500 euroa, joka voidaan maksaa joko rahana tai niin kutsuttuna apporttiomaisuutena eli sijoittamalla yhtiöön rahanarvoista tavaraa. (Keski-Uudenmaan kehittämiskeskus 2014, 10.)

Vuonna 2006 uudistetussa laissa osakeyhtiön perustamistoimia on aiempaan nähden yksinkertaistettu, eikä erillistä perustamiskokousta enää tarvita. Oletetaan, että yhtiön osakkeenomistajat ovat tiedossa jo perustamistoimien alkaessa. (Suomen Yrittäjät 2014.) Osakeyhtiössä työskentelevät osakkaat nostavat itselleen palkkaa (Liite 2). Palkkaa ei kuitenkaan ole pakko maksaa, ja tällaisessa tapauksessa osakkaan tulot muodostuvat muun muassa matkakorvauksista ja yrityksen voitoista maksettavista osingoista. (Keski-Uudenmaan kehittämiskeskus 2014, 10.)

Osuuskunta (osk) on yritysmuotona joustava, nykyaikainen, ihmisläheinen ja monimuotoinen ja tarjoaa hyvät raamit yhteisölliselle toimintamallille. Osuuskuntalaki uudistui vuoden 2014 alusta, ja tämä on lisännyt entisestään osuuskunnan houkuttelevuutta yritysmuotona. Lain muututtua osuuskunnan voi perustaa myös yksin, joten se soveltuu entistä paremmin myös pienyrityksille tai perheyrietyksen toimintaan. Käytännössä osuuskunta voi korvata toiminimen, osakeyhtiön, kommandiittiyhtiön tai avoimen yhtiön. Yrittäjän vastuu rajoittuu

sijoitettuun pääomaan (Liite 2). Yritystoiminnan riski onkin osuuskunnassa henkilöyhtiöihin verrattuna pienempi. Osuuskunta sopii erityisen hyvin käytännön työtä painottavaan ja vähän pääomaa vaativaan yritystoimintaan, jossa jokaisen jäsenen henkilökohtaisella työpanoksella on suuri merkitys. (Tampereen seudun osuustoimintakeskus 2014.)

Osuuskunnan päätarkoitus on jäsentensä elinkeinon tai talouden tukeminen kannattavaa liiketoimintaa harjoittamalla, mutta toiminnan tarkoituksiksi voidaan myös määritellä yhteiskunnallinen tavoite tai voiton tuottaminen. Osuuskunta perustuu demokratiaan ja yleisintä on ääni per jäsen -periaate, mutta äänten jakautuminen voidaan myös rajoitetusti määrätä toisin. Osuuskunnan jäsenyyttä ei voi myydä tai luovuttaa, mutta jäsen voi erota tai hänet voidaan erottaa.

Osuuskunnassa ei ole lakisääteistä minimipääomavaatimusta, joten alkuun pääsee pienelläkin pääomalla ja jäseniä voidaan liittää mukaan myöhemmin. Työskentely perustuu työntekijän ja osuuskunnan väliseen työsopimukseen, mutta työntekijä vain on töissä itse omistamassaan yrityksessä. Jäsenen työ hinnoitellaan huomioon ottaen palkan, sivukulut, muut muuttuvat kulut sekä osuuskunnan toiminnasta aiheutuvat kiinteät kulut. Osuuskuntayrittäminen säästää aikaa, vaivaa ja rahaa jäseniltään keskitettyjen ja jaettujen kustannusten kautta. Osuuskuntayrittäjäksi haluava voi myös selvittää mahdollisuuksia liittyä jo olemassa olevaan osuuskuntaan tasavertaiseksi jäseneksi. (Tampereen seudun osuustoimintakeskus 2014.)

Mikäli osuuskunnan perustaa vähintään seitsemän jäsentä eli omistussuhde yrityksestä jää alle 15 prosentin, jäseniä ei määritellä yrittäjiksi vaan palkansaajiksi. Tällöin säilyy oikeus työttömyysturvaan työttömyysturvalain mukaisesti. Osuuskunta mahdollistaa myös sivutoimisen yrittäjyyden päätoimen tai opiskelun ohessa. Osuuskuntaa perustettaessa laaditaan säännöt ja perustamissopimus, valitaan hallitukseen vähintään viisi jäsentä, hallituksen puheenjohtaja, mahdollinen toimitusjohtaja ja tilintarkastajat. Osuuskunta rekisteröidään kaupparekisteriin sekä ennakkoperintärekisteriin. Kaupparekisteriin merkitseminen maksaa 380 euroa. (Heino & Heinonen 2013.) Osuuskunta valitaan usein yritysmuodoksi tilanteissa, joissa jäsenet eivät halua sitoutua pitkäksi aikaa tai ottaa taloudellista riskiä. Se voidaan myös valita, jos jäsenmäärä voi myöhemmin muuttua, jäsenten työpanos vaihtelee tai jäsenet haluavat säilyttää

oikeutensa ansiosidonnaiseen päivärahaan yli seitsemän henkilön osuuskunnissa. (Keski-Uudenmaan kehittämiskeskus 2014, 10.)

Rekisteröidyn yhdistyksen (ry) voi perustaa vähintään kolme 15 vuotta täyttäneitä luonnollista henkilöä tai oikeustoimikelpoista yhteisöä. Yhdistyksen perustamista varten kutsutaan koolle kokous, ja tämä voi tapahtua myös puhelimitse tai Internetin välityksellä. Yhdistykselle valitaan nimi ja tehdään säännöt sekä perustamisasiakirja, jonka jäsenet allekirjoittavat. Yhdistyksen rekisteröiminen maksaa vuonna 2014 sähköisen palvelun kautta 85 euroa, ja rekisteröimisen jälkeen yhdistys saa muun muassa tehdä sitoumuksia ja sopimuksia, asioida viranomaisten kanssa, omistaa kiinteää omaisuutta, tehdä kauppoja, järjestää julkisia tilaisuuksia ja ottaa vastaan lahjoituksia. Rekisteröidyllä yhdistyksellä on hallitus, tilintarkastajat, huolellisesti hoidettu kirjanpito, säännölliset kokoukset ja sen jäsenillä oikeus osallistua päätöksentekoon ja valvoa yhdistyksen toimintaa. Jäsenet eivät vastaa henkilökohtaisesti yhdistyksen sitoumuksista. (Patentti- ja rekisterihallitus 2014.)

Musiikkialalla on yleistä, että musiikkiopistot toimivat kannatusyhdistyksen pohjalta. Tämä johtuu esimerkiksi siitä, että taiteen perusopetuksen lupa on helpompi saada, mikäli sitä hakeva toimija on voittoa tavoittelematon (ks. Laki taiteen perusopetuksesta 1998/633 §2–3). Yhdistykseen on ylipäättään totuttu Suomessa esimerkiksi harrastustoiminnan, potilasyhdistysten ja aatteellisten yhdistysten muodossa. Kuitenkin useita henkilöitä työllistäviä yhdistyksiä löytyy muun muassa sosiaalipalveluiden toimijoista. Yhdistyslain mukaan yhdistys saa harjoittaa vain sellaista ansiotoimintaa, joka on mainittu sen säännöissä, liittyy sen tarkoituksen toteuttamiseen tai jota on pidettävä taloudellisesti vähäarvoisena (Yhdistyslaki 1989/503, 5§).

3 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN

3.1 Tutkimuskysymykset ja tutkimuksen tarkoitus

Tutkimuksen tarkoituksena on analysoida ja pohtia musiikkialan hyvinvointiyrittäjyyden toteuttamismahdollisuuksia erilaisten yritys- ja yhdistysmuotojen avulla. Tarkastelun kohteena ovat myös koulutukselliset ja rahoitukselliset näkökohdat. Tutkimuskysymyksiin pyritään vastaamaan työn tarkoituksen ja laajuuden sallimissa puitteissa. Tutkimuskysymykset ovat seuraavat:

- Miten yhdistys ja yritystoiminnan eri muodot soveltuvat musiikkialan hyvinvointiyrityksen toimintaan?
- Miten toiminnalle voi saada rahoitusta?
- Millaista varhaisiän musiikinopettajan hyvinvointiyrityksen toiminta voi olla sisällöllisesti?
- Millainen koulutus tai lisäkoulutus antaa parhaiten eväitä alan työtehtäviin?

3.2 Tutkimuksen menetelmälliset ratkaisut

Tutkimus on luonteeltaan *laadullinen tapaustutkimus*. Tilastokeskuksen Tilastollinen tiedonkeruu -verkko-oppimateriaalin mukaan laadullisessa eli kvalitatiivisessa tutkimuksessa aineistonäkökulma on keskeinen eikä tutkija sekoita omia uskomuksiaan, arvostuksiaan tai asenteitaan tutkimuskohteeseen. Tutkija ennemminkin pyrkii vuorovaikutukseen kohteensa kanssa. Laadullinen tutkimus ei määrälliseen verrattuna sisällä yhtä tarkkoja vaatimuksia aineiston totuudellisuudelle ja tutkija pyrkii lähinnä järjestämään ja ymmärtämään aineistoa. (Tilastokeskus 2014.) Trochim mukaan laadullisessa tutkimuksessa usein kertyy paljon yksityiskohtia sisältävää aineistoa. Laadullinen tutkija ei usein edes pyri asioiden yleistämiseen, vaan tyytyy luomaan rikkaan kuvauksen tutkittavasta ilmiöstä. (Trochim 2006.)

Hirsjärvi, Remes & Sajavaara määrittelevät, että tapaustutkimus eli case study on yksityiskohtaista tietoa yksittäisestä tapauksesta tai pienestä joukosta toisiinsa suhteessa olevia tapauksia. Tyypillisesti tapaustutkimuksessa valitaan tapaus, tilanne tai joukko tapauksia ja kiinnostuksen kohteena ovat prosessit.

Yksittäistapausta tutkitaan suhteessa ympäristöönsä ja aineistoa kerätään käyttämällä useita metodeja, mm. havainnointia, haastatteluja ja dokumenttien tutkimista. Tavoitteena tapaustutkimuksessa on yleensä ilmiöiden kuvailu. (Hirsjärvi & al. 2007, 130–131)

Tiedonkeruutapana on käytetty *teemahaastatteluja*. Haastatteluista saatu aineisto *litteroitiin*. Haastattelukysymykset perustuvat tutkimuskysymyksiin. Hirsjärven & al. mukaan teemahaastattelussa on tyypillistä, että aihepiirit ovat tiedossa, mutta kysymykset eivät ole tarkassa muodossa ja järjestyksessä. Teemahaastattelu vastaa monia kvalitatiivisen tutkimuksen lähtökohtia hyvin, ja sitä käytetäänkin paljon kasvatus- ja yhteiskuntatieteellisessä tutkimuksessa. (Hirsjärvi & al. 2007, 203.)

3.3 Tutkimuksen käytännön toteuttaminen

Tutkimusta varten on haastateltu yhtä yhdistyksen edustajaa ja kolmea eri yrittäjää, jotka edustavat eri yritysmuotoja (Liite 1). Myös haastateltavien yritysten ja yhdistyksen toiminnan sisältö poikkeaa osittain toisistaan.

Haastattelujen toteuttamiseen on käytetty sähköpostia yrittäjien eri puolilla Suomea sijaitsevista asuinpaikkakunnista sekä kirjoittajan ja haastateltavien aikatauluista johtuen. Haastattelut on toteutettu keväällä 2014 kolmen haastateltavan osalta sähköpostin välityksellä ja yhden haastateltavan osalta tapaamisena, joka äänitettiin ja kirjattiin tietokoneelle. Aineistoa on kerätty myös erilaisia kirjallisia ja sähköisiä dokumentteja tutkimalla.

4 TUTKIMUKSEN TULOKSET

4.1 Tapausesimerkkien kuvailu

Tarkastelun kohteena on yhdistys ja eri yritysmuotoja. Tulokset ovat osittain myös tapauskohtaisia, eli ne ovat sovellettavissa kuhunkin yritysmuotoon, kyseisille henkilöille ja jopa kyseiselle paikkakunnalle. Osa tuloksista on sovellettavissa laajemmin. Siksi tutkimuksen tuloksia käsitellään tässä ensin tapaus kerrallaan.

Tmi Ääniavara

Tmi Ääniavara on yritysmuodoltaan toiminimi, yksityinen elinkeinonharjoittaja, joka toimii Itä-Suomen alueella Joensuussa. Tällä hetkellä yrityksen pääasiallinen toiminta koostuu musiikkiterapiasta ja psykoterapiasta, mutta mukaan mahtuu myös muun muassa koulutustoimintaa ja tuotekehittelyä. Yritys on palkannut myös toisen musiikkiterapeutin ja laajentaa taidepsykoterapian, perheterapian ja eläinavusteisen perhetoiminnan alueelle. Koulutuspaketit ovat kestoaltaan puolesta päivästä kahteen päivään pituisia. Paketit on suunnattu muun muassa kasvatusalan henkilöstölle, ja aihepiireinä on musiikkikasvatusta ja musiikin terapeuttista käyttöä. Yrityksen palveluja tarjotaan lapsille, nuorille ja aikuisille käyttäytymisen ja oppimisen tueksi sekä lääkinällisenä kuntoutuksena; tarvittaessa myös asiakkaiden vanhemmille annetaan ohjausta. Ääniavaran valttina on erikoistuminen vuorovaikutuksen tukemiseen ja moniammatillisuus. (Tmi Ääniavara 2014, Hirvonen 2014.)

Tmi Ääniavaran toimitusjohtajana toimii Maija-Riitta Hirvonen, joka on koulutukseltaan ratkaisukeskeinen psykoterapeutti ET, musiikkiterapeutti, sosionomi AMK, varhaisiän musiikinopettaja, lastentarhanopettaja ja muksuoppiohjaaja ja -valmentaja. Ääniavara perustettiin vuonna 1996, ja alkuperäisenä tarkoituksena oli tarjota poikkitaiteellista harrastustoimintaa ja musiikkikasvatuskoulutuksia lapsille ja nuorille. Nykyisellä toimialalla yritys on toiminut vuodesta 2010. Toimiala painottuu terapia- ja kuntoutuspuolelle, jossa toimitaan pääasiassa yksityisenä palveluntuottajana. Muun muassa

musiikkiterapeuteille työsuhteita on yleisesti ottaen tarjolla erittäin vähän. (Hirvonen 2014.)

Hirvosella on lähes 30 vuoden työkokemus varhaiskasvatuksen kentältä Joensuussa. Yhteistyöverkostot olivat yrityksen toimintaa aloitettaessa valmiiksi jo olemassa, ja asiakkaita alkoi tulla heti. Hirvonen kertoo, että hänen oli tuolloin tehtävä valinta ja irtisanouduttava pitkästä työsuhteesta Joensuun kaupungin palveluksessa. Toiminimi ja Y-tunnus olivat Hirvosella jo ennestään olemassa, ja ne oli helppo ottaa takaisin käyttöön. Hirvonen päätyi alun perin yritysmuotona toiminimeen, joka oli helppo ja nopea perustaa, mutta hänellä on tarkoituksena muuttaa yritys osakeyhtiöksi tai perustaa uutena osakeyhtiömuotoinen yritys. Alkuinvestointeja Hirvosen ei tarvinnut tehdä, sillä hänellä oli tarvittavat soittimet ja muu tarvittava irtain olemassa jo valmiiksi. Yrityksellä on vain pienehkö Finnveran laina, ja joissain asioissa on hyödynnetty ELY-keskusta, kaikki muu rahoitus hoidetaan myyntitulolla. (Hirvonen 2014.)

Hirvosella ei ole yrityksessä yhtiökumppaneita, mutta hän on palkannut kesällä 2013 yhden osa-aikaisen työntekijän huolehtimaan juoksevista asioista, kuten ajanvarauksista, markkinoinnista ja avustavista tehtävistä. Työntekijä on koulutukseltaan lähihoitaja, joka on suorittanut valinnaisena aineena lasten ja nuorten mielenterveyteen liittyvät opinnot ja tehnyt viimeisen harjoittelunsa Ääniavarassa. Tämän lisäksi työntekijä suoritti työn ohessa musiikkiterapian perusopinnot ja pienen yrityksen talouskoulun. Työntekijän oma instrumentti on laulu, mutta hän soittaa myös poikkihuilua puhallinorkesterissa. Yrityksen kirjanpito on ulkoistettu kirjanpitoyritykselle. (Hirvonen 2014.)

Yritystoimintaa aloittaessaan Hirvonen teki terapiatyötä kolmena päivänä viikossa ja toimi kahtena päivänä viikosta varhaisiän musiikinopettajana Keski-Karjalan musiikkiopistossa. Nykyisin hän on musiikkiopistosta virkavapaalla. Hirvonen keskittyy työskentelemään Ääniavarassa, sillä asiakkuudet ovat lisääntyneet huomattavasti. Tavanomaisesti musiikkiterapeutilla on noin 20:stä 25:een asiakasta viikossa, mutta Hirvosella asiakkaita on viikoittain lähes 40. Tästä syystä työ on painottunut lähes pelkästään musiikkiterapiaan ja siihen liittyvään vanhempien ohjaukseen. Tällä hetkellä kysyntää yrityksen palveluille on enemmän kuin Hirvonen pystyy tarjoamaan, siksi hän on palkannut myös toisen

musiikkiterapeutin. Lisäksi Hirvonen on palkkaamassa kuvataideterapeuttia ja psyko- tai perheterapeuttia, jolla on myös neuropsykologisen ohjaajan ja sosiaalipedagogisen eläinavusteisen valmennuksen koulutukset. (Hirvonen 2014.)

Hirvonen tekee työn ohessa myös tuotekehittelyä kuntoutukseen ja musiikkikasvatukseen liittyen kehittäen niin kutsuttuja melodiapalikoita (Hirvonen 2014). Melodygo™ eli melodiapalikka on interaktiivinen älypalikka, jonka tarkoituksena on motivoida ja aktivoida käyttäjänsä luoviin tuotoksiin musiikillista vuorovaikutusta hyödyntäen. Melodiapalikat mahdollistavat musiikin parissa työskentelyn kaikille. Palikoissa tietty sävel ohjaa toimintaa ja toiminta säveltä. Melodygo™ -älypalikat palkittiin keväällä 2013 Start me up -liikeideakilpailussa. Palikoiden protoversio valmistuu keväällä 2014, ja pilottivaiheen jälkeen saman vuoden aikana markkinoille tulee myös kuluttajaversio. Yhteistyökumppaneina Melodygo™ -tuoteperheellä ovat muun muassa Koistinen Kantele ja Tech Club. (Melodygo 2014.)

Ääniavara on remontoinut vuosi sitten käyttöönsä lisää tilaa, jossa toisena yrittäjänä toimii toimintaterapiaa tarjoava yritys. Tärkeinä yhteistyökumppaneina Hirvonen mainitsee asiakkaita Ääniavaralle ohjaavat kasvatus- ja perheneuvolat, lasten ja nuorten psykiatrisen poliklinikan sekä lääkinnällisen kuntoutuksen tahot, jonka lähetteellä kehitysvammaiset asiakkaat tulevat. Uusin yhteistyötaho on Japani, josta vieraili eräs musiikkiterapeutti Ääniavarassa; vastavierailu ja japanilaisen kollegan työhön tutustuminen ovat myös jo suunnitteilla. Hirvonen kertoo, ettei markkinointiin ole aikaa, mutta tarvettakaan ei suuresta kysynnästä johtuen ole. Ääniavara on mukana muutamassa valtakunnallisessa hakuluettelossa. (Hirvonen 2014.)

Hyvinvointikäsité ilmenee Ääniavarassa työn sisällön lisäksi työhyvinvointiin liittyvissä asioissa, kuten voimaantumismatkoilla Saariselän maisemiin Lapissa. Työntekijät pyrkivät myös antamaan toisilleen positiivista palautetta ja panostavat vuorovaikutukseen myös henkilöstötasolla. Hirvonen kokee varhaisiän musiikkikasvatuksen opinnoista ja työkokemuksesta olevan valtavasti hyötyä työssä lasten ja nuorten kanssa. Koulutuksen ja työkokemuksen perusteella on muotoutunut kuva lapsen oppimisprosessista yleensä. Tällä on painoarvoa siinä, kuinka Hirvosen nykyiset asiakkaat oppivat samoja asioita näkökulmaa ja

menetelmää muuttamalla. Hirvonen toteaa, että kaikenlainen yrittäjyyteen liittyvä lisäkoulutus on yrittäjälle hyväksi. Hirvonen olisi aluksi kaivannut jonkinlaista yrittäjyysvalmennusta, jollaisen hän sai vasta myöhemmin ELY-keskuksen kautta. Tällä hetkellä Hirvonen työstää reteaming coaching -pätevyyttä, joka antaa tietoa ja mahdollistaa erityisesti työnohjaukselliset tehtävät. Ohjeeksi vastaavanlaista yritystoimintaa harkitseville Hirvonen antaa, että omaa intuitiota kannattaa toteuttaa ja riskejäkin välillä ottaa, sillä riskitöntä työtä ei ole. Omat arvot näkyvät parhaiten omassa työssä ja tulevaisuuden suunnittelussa. (Hirvonen 2014.)

MusaMutteri Oy

MusaMutteri Oy on Turun seudulla toimiva kolme vuotta sitten perustettu osakeyhtiö, joka tarjoaa muun muassa musiikin tuotanto- ja ohjelmapalveluita, musiikkiterapiaa, musiikkiterapiakoulutusta, musiikin opetusta ja koulutusta, musiikin erityisopetusta, sovitus- ja sävellyspalveluita sekä oppimateriaali- ja äänitepalveluita. (Kauppalehti 2014.) Musiikkiterapeutti, musiikkipedagogi AMK Terhi Lehtovaaran osalta pääpaino MusaNutteri Oy:n yrittäjänä tehtävästä työstä on ikäihmisten musiikkiterapialla ja musiikkitoiminnalla. Toimintaan kuuluu muun muassa Lehtovaaran kehittämiin Laulutauluihin perustuvia vuorovaikutteisia lauluhetkiä ja niihin liittyviä palvelupaketteja hoiva-alan yksiköille. Paketit sisältävät työskentelyä yksikön asiakkaiden ja heidän omaistensa kanssa, koulutusta henkilöstölle sekä Laulutauluihin liittyvää materiaalia ja niiden käytön opastusta. (Rosenlöf 2013, 15.)

Lehtovaara kertoo, että ajatus yrityksen perustamisesta syntyi yhdessä hänen miehensä kanssa, jolla on ollut samantapainen yritys aiemminkin. Lehtovaaran mies on myös töissä musiikkialalla, joten sivutöiden tekeminen oman yrityksen kautta tuntui järkevältä. Molemmilla oli entuudestaan freelance-verokortti, mutta kaikki tahot eivät halunneet maksaa palkkaa verokortilla. Osakeyhtiö oli yritysmuotona aiempien kokemusten perusteella osoittautunut hyväksi, vaikka sen perustaminen vaatikin alkupääomaa. Lehtovaara ja hänen miehensä eivät halunneet kahta erillistä toiminimeä, ja osakeyhtiö toimii yhteisenä yrityksenä

hyvin. Lehtovaara kertoo, että yrityksen perustamiseen löytyivät hyvät neuvot Internetistä ja tutulta kirjanpitäjältä. (Lehtovaara 2014.)

MusaMutteri Oy:ssä osakkaana on Lehtovaaran ja hänen miehensä lisäksi yksi hiljainen yhtiökumppani. Yrityksen palkkalistoilla on ajoittain muitakin muusikoita, kouluttajia ja musiikkiterapeutteja. Näin on siinä tapauksessa, että laskutus koko sovitun palvelun osalta hoidetaan MusaMutteri Oy:n kautta. Lehtovaara kertoo, että hänen miehensä hoitaa suurimman osan paperiasioista. Lehtovaara itse taas hoitaa osan laskutuksista, apurahahakemukset ja omiin työtehtäviinsä liittyvät paperityöt. Yrityksellä on kirjanpitäjä, joka käy kerran vuodessa läpi tilit ja talousmapin ja neuvoa muulloinkin tarvittaessa esimerkiksi verotusasioissa. (Lehtovaara 2014.)

Lehtovaaran mies tekee MusaMutteri Oy:n kautta muun muassa sovitus- ja koulutustehtäviä. Lehtovaara itse taas on hoitanut yrityksen kautta musiikkihyvinvointialan tehtävänsä, kuten vanhuskeskuksissa työskentelyn, sillä kaupunki ei suostunut maksamaan niistä palkkoja verokortilla. Opetustyöt Lehtovaara on yhä yleensä tehnyt verokortilla, mutta useamman esiintyjän keikat lähes poikkeuksetta yrityksen kautta. Lehtovaara on myös tehnyt yrityksen nimissä tuotekehittelyä työskentelynsä tueksi ja muun muassa rekisteröinyt yhden tuotemerkin. Tuotekehittelypuoli on tullut mukaan uutena asiana alkuperäisten toimintasuunnitelmien lisäksi. Lehtovaara kertoo, ettei ole vielä päässyt tekemään musiikkiterapiaa Kelan tai sairaanhoitopiirin palveluntuottajana. Kun palveluntuottajana toimimisen aika koittaa, on markkinointiin varmasti satsattava enemmän. Kilpailevia yrityksiä ei käytännössä ole, ainakaan sellaisia, joilla olisi yhtä laaja osaamispohja. Lehtovaaran mukaan toiminnassa ei ole oltu niinkään kilpailumielellä, koska yrittäjyys on sivutoimista. (Lehtovaara 2014.)

MusaMutteri Oy:n olemassaolo on palvellut sitä tarvetta, mihin se alun perin luotiin, ja jotkin alaan liittyvät hankinnat on nykyisin tehty yrityksen nimiin. Lehtovaaran mukaan ensimmäisen vuoden jälkeen toimintaa oli jo niin paljon, yli 8000 euroa, että oli pakko hankkia yrittäjävakuutus ja alkaa maksaa arvonlisäveroa. Nämä ovat isoja kuluja ja väkisininkin huomioitava hinnoittelussa. Lehtovaaran työtehtävät ovat laajentuneet tasaiseen tahtiin musiikkiterapeutiksi valmistumisen jälkeen, joten kysyntää on ollut sopivasti. (Lehtovaara 2014.)

MusaMutteri Oy:n yhteistyökumppaneita ovat tuotekehittelypuolella graafikko sekä hyvinvointialalla Turun kaupunki. Yrityksen palveluille on ollut käyttöä, ja niihin on oltu tyytyväisiä. Lehtovaara kertoo saaneensa Turun kaupungin kulttuuritoimelta 5000 euron henkilökohtaisen apurahan aiemman pilottiluonteisen toimintamallinsa jatkamiseksi. Muilta osin yrityksen rahoitus on hoidettu palkkioilla, muilla apurahoilla ja hankerahoilla. Myyntituloja omasta tuotteesta ei yritykselle vielä tule. Tämä ehkä muuttuu tulevaisuudessa, kun painoksia saadaan kasvatettua ja markkinointi alkuun. Yrityksen markkinointi ylipäättään on hoidettu lähinnä henkilökohtaisten kontaktien kautta. Muille ei toistaiseksi ole markkinoitu, sillä ajankäytön puolesta ei olisi ollut mahdollista tehdä paljota enempää sivutöitä. (Lehtovaara 2014.)

Käsite hyvinvointi ilmenee Lehtovaaran mukaan yrityksessä siten, että tällä hetkellä suurin osa yrityksen kautta tehdyistä töistä on tapahtunut nimenomaan kulttuurihyvinvoinnin saralla vanhusten parissa. Samaan kategoriaan Lehtovaara mieltää myös yhä lisääntyvät musiikkiterapiatyönsä, joita verottaja Varsinais-Suomessa ei toistaiseksi hyväksy sosiaali- ja terveystalviksi. Nimi MusaMutteri on Lehtovaaran ja hänen miehensä mielestä leikkisästi kaksoismerkityksellinen: toisaalta palasia ruuvaillaan musiikin avulla paikoilleen esimerkiksi kouluttaen ja sovittaen, kun taas hyvinvointi- ja kuntoutuspuolella musiikin avulla ”kiristellään ruuveja”. Lehtovaaran luoma tuote Laulutaulu on tehty nimenomaan tukemaan hyvinvointityötä. (Lehtovaara 2014.) Laulutaulut ovat vuorovaikutteista lauluhetkeä tukevia laulukortteja, joita on olemassa valikoima kansanlauluja ja vanhoja koululauluja. Korttia käytetään lauluhetken tukena esimerkiksi ikäihmisen hoitotoimien lomassa. Laulaminen aktivoi muistia, puheen tuottamista ja koko kehoa, ja lauluihin yhdistyvät muistot herättävät tunteita. (Rosenlöf 2013, 15.)

Lehtovaara on opiskellut aikoinaan musiikkipedagogiksi pääaineenaan laulu, ja hänen mielestään koulutus ei käytännössä valmistanut nykyisiin työtehtäviin. Musiikkiterapeutti, musiikkipedagogi AMK -opintoihin Lehtovaaralla sisältyi pieni paketti työskentelystä yrittäjänä ja esimerkiksi Kelan palveluntuottajana; Lehtovaaran mielestä yrittäjäkoulutusjakso olisi hyvä lisä moniin opintoihin. Lehtovaaralla on pitkä kokemus varhaisiän musiikinopettajan työstä, ja hän kertoo myös suorittaneensa 15 opintopisteen kulttuurihankkeiden erikoistumisopinnot

Humanistisessa ammattikorkeakoulussa. Lehtovaara oli myös mukana Taiteen edistämiskeskuksen Osaamispolku- ja Osaattori-hankkeissa. Hankkeiden kautta Lehtovaara sai jonkin verran täsmäkoulutusta omiin tarpeisiinsa, hyviä verkostoja, paljon neuvoja lisäävun ja -tiedon löytämiseen sekä paljon rohkaisua. Lehtovaara kokee tarvitsevansa tukea ja aikaa vielä muun muassa markkinointiin ja kotisivujen tekemiseen. (Lehtovaara 2014.)

Ohjeeksi vastaavanlaista toimintaa harkitseville Lehtovaara mainitsee, että verkostoituminen kannattaa. Omia palveluita täytyy alkaa rohkeasti tarjota sellaisillekin tahoille, jotka eivät ole aiemmin ostaneet vastaavia palveluita. Apurahojen avulla voi laskea omia hintoja, jotka muuten saattavat olla laitoksille melko kalliita. Omalla ammattimaisella työskentelyotteella kannattaa erottua vapaaehtoistyöntekijöistä ja musiikin alan yhdistyksistä, jotka myös tekevät hyvinvointityötä musiikin avulla. Paketoimalla omat palvelut selkeiksi kokonaisuuksiksi ja avaamalla hinnoittelussa paketin sisältöä helpotetaan ostopäätösten tekemistä. Silloin myös ostajan on helpompaa tehdä valinta ja hän saa käsityksen, mitä saa rahojensa vastineeksi. Lehtovaara kertoo, ettei enää lähde esimerkiksi vanhainkotiin pitämään usein tarjottavalla noin 30 euron tuntipalkalla yksittäisiä ja satunnaisia tunnin mittaisia laulupiirejä. Lehtovaara haluaa aina pitemmän, vähintään kahdeksasta kymmeneen kerran työskentelyjakson ja kerrallaan vähintään kolmen tunnin työskentelyn. Tämä mahdollistaa tutustumisen vanhuksiin ja hoitajiin, vastaamisen heidän tarpeisiinsa ja kunnollisen työskentelyn laitoksessa. Yksittäinen esiintyminen on asia erikseen, mutta siitä laskutetaan eri hinnoitteluperustein. Esiintymisen hinnoittelu sisältää myös esityksen valmistamiseen ja harjoitteluun kuluvan ajan. (Lehtovaara 2014.)

Lehtovaara uskoo kaikkien, jotka haluavat työskennellä kulttuurihyvinvointialalla, tekevän työtä sellaisella rakkaudella, että he helposti tekisivät samaa työtä myös ilmaiseksi. Hinnoittelun ja palkan vaatimisen opettelu on Lehtovaaralle itselleen ollut kova tie, mutta hänen mielestään yrittämisessä ei ole mitään järkeä, jollei näin toimi. Toisaalta kyse on myös ammattiyhdistyksen puolesta. Lehtovaara on todella korkeasti koulutettu tehtäviinsä verrattuna satunnaiseen musiikin harrastajaan, joten hänen mielestään on oikeutettua saada koulutusta vastaava palkka. Esimerkkinä Lehtovaara mainitsee, että joku harrastaja tai vapaaehtoistyöntekijä voisi ilmaiseksi leikellä vanhusten hiuksia tai lakkaila heidän varpaankynsiään.

Kukaan ei kuitenkaan kyseenalaista sitä, että kampaajalle tai jalkahoitajalle maksetaan samasta työstä. (Lehtovaara 2014.)

Musiikkiosuuskunta Oktaavi

Musiikkiosuuskunta Oktaavi perustettiin vuonna 2007 jatkamaan Tampereella toimivan Maija Salon musiikkikoulun toimintaa hänen jäätyään eläkkeelle. Musiikkikoulu Maija Salo tarjoaa musiikkikasvatusta muskarin, soitonopetuksen ja ilmaisupainotteisen kuoron muodossa. Lisäksi toimintaan kuuluvat mukautettu musiikinopetus erityistä tukea tarvitseville lapsille ja nuorille, musiikkiterapia sekä aamupäiväkerho. Musiikkikasvatuksen tavoitteena on tukea ja vahvistaa lapsen musiikillisia perusvalmiuksia sekä herättää ja vaalia lapsen rakkautta musiikkiin. Opetusta integroidaan kuvataiteeseen, tanssiin ja teatteri-ilmaisuun. Musiikkikoulu Maija Salo tarjoaa opetusta harmonikan, huilun, sellon, viulun, pianon ja lyömäsoittimien soitossa. Musiikkikoulussa annettava musiikkiterapia on musiikin eri elementtejä käyttävää kuntoutusta ja hoitoa, johon tullaan muun muassa Kelan, sosiaalitoimen tai sairaanhoitopiirin lähettämänä tai omalla kustannuksella. Musiikkiosuuskunta Oktaavi toimii Kelan lääkinnällisen kuntoutuksen palveluntuottajana vaikeavammaisille lapsille ja nuorille. Musiikkipainotteinen aamupäiväkerho kolmesta viiteen ikävuoteen asti on palvelusetelillä tuettua toimintaa, joka on tarkoitettu tamperelaisille kotihoidossa oleville lapsille. (Musiikkiosuuskunta Oktaavi 2014.)

Musiikkiosuuskunta Oktaavi on Suomessa harvinaisella Employee-Buy-Out -periaatteella perustettu yritys, eli henkilöstö osti yrityksen sen aiemmalta omistajalta. Maija Salo perusti musiikkikoulun vuonna 1986 Tampereen Epilään ja pyöritti yritystä yksin lähes 20 vuotta työllistäen parhaimmillaan 15 musiikkialan ammattilaista. (Tampereen seudun osuustoimintakeskus 2014.)
Varhaisiän musiikinopettaja ja viulunsoiton opettaja, musiikkipedagogi AMK Annukka Nevalainen työskenteli viulunsoiton tuntiopettajana Musiikkileikkikoulu Maija Salossa vuodesta 2004 alkaen. Vuosien 2006 ja 2007 aikana koulun sen hetkinen omistaja Maija Salo alkoi tiedustella, kuka voisi jatkaa hänen työtään eläkkeelle lähdön jälkeen. Musiikkikoulun silloiset opettajat innostuivat asiasta ja

päättivät perustaa Musiikkiosuuskunta Oktaavin, joka jatkaisi Maija Salon elämäntyötä. Osuuskunta valikoitui yritysmuodoksi muun muassa siksi, että kun jäseniä on yli seitsemän, kukaan jäsenistä ei ole statukseltaan yrittäjä. Nevalainen toimi Musiikkiosuuskunta Oktaavissa hallituksen puheenjohtajana alusta joulukuuhun 2013 saakka. Nevalaisen mukaan osuuskunta on yhdessä tekemistä ja äänestyksissä jokaisella on yksi ääni. Osuuskunnan etuja ovat tiivis yhteistyö ja yhdessä tekemisen tuntu. Toisaalta taas yksilöllisten ajatusten läpivieminen voi olla vaikeaa ja tehtävien ja vastuualueiden jakaminen haasteellista. Helposti käy niin, että yksi jäsenistä hoitaa vähän kaikenlaisia asioita. (Nevalainen 2014.)

Musiikkikoulun omistajanvaihdoksesta tiedotettiin lasten vanhemmille aktiivisesti, ja vanhemmat olivat erittäin tyytyväisiä siihen, että ammattitaitoiset ja tutut opettajat jatkavat musiikkikoulun toimintaa (Tampereen osuustoimintakeskus 2007). Musiikkiosuuskunta Oktaavin jäsenet saivat yrityksen perustamiseen apua Pirkanmaan osuuskuntakeskukselta. Asiat etenivät nopeasti, uutta opittavaa oli tuolloin paljon ja joitain asioita on opittu matkan varrella niin kutsutusti kantapään kautta. Työnjako eri henkilöiden välillä oli alusta alkaen jotakuinkin selvää. Osuuskunnassa on kahdeksan jäsentä, joista aktiivisia on tällä hetkellä neljä. Aktiivisten jäsenten määrä on vaihdellut eri elämäntilanteiden mukaan. (Nevalainen 2014.)

Nevalainen kertoo, että musiikkikoulussa on hyvä työilmapiiri ja mukava tunnelma. Musiikkikoulun henkilöstöön kuuluu tällä hetkellä soiton opettajia, varhaisiän musiikinopettajia, kaksi musiikkiterapeuttia, siivooja ja toimistohenkilö, joka hoitaa laskutusta. Päätoimisilla opettajilla on opettajan kelpoisuuden täyttävä koulutus eli ammattikorkeakoulu-, korkeakoulu- tai entinen konservatorion musiikkipedagogitutkinto, lisäksi yrityksessä työskentelee muutama opiskelija. Musiikkiterapiaa antavalla henkilöstöllä on musiikkiterapeutin koulutus. Osuuskunta käyttää tilitoimiston palveluita palkanmaksussa ja laskennassa sekä kirjanpidossa. Tämä on välttämätöntä, sillä muulla henkilöstöllä ei olisi tarvittavaa aikaa eikä osaamista. (Nevalainen 2014.)

Osuuskunta on jatkanut Musiikkikoulu Maija Salon toimintaa lähes samalla tavoin alusta asti, Maija Salon viitoittamaa tietä jatkaen. Musiikkiterapia ja mukautettu musiikinopetus ovat kuitenkin laajentuneet, ja lisäksi on käynnistetty

musiikkipainotteinen kerhotoiminta Tampereen kaupungin palvelusetelituottajana. Musiikkikoulu Maija Salon valtteja ovat taideintegraatio eli muiden taidemuotojen sisällyttäminen musiikkitoimintaan ja koulun kodinomaisen tunnelma. Toiminta on jatkunut aivan hyvin, mutta siitä huolimatta osuuskunnan talous on ollut aina tiukkaa. Osuuskunta ei saa tukia mistään, ja työntekijät joutuvat olemaan kesäisin työttöminä ja palkatta. Tähän ei ratkaisua ole vielä löytynyt, eikä palveluille voi asettaa liian kovia hintojakaan, sillä alalla toimii myös tukea saavia oppilaitoksia. Tässä mielessä kilpailu on epäreilua, vaikka osuuskunnan palveluille kysyntää riittääkin. (Nevalainen 2014.)

Musiikkiosuuskunta Oktaavin yhteistyötahoina on muita taiteen perusopetuksen oppilaitoksia sekä Yleisradion televisio-ohjelma Pikku Kakkonen. Maija Salo on aikoinaan luonut nämä yhteydet, mutta niiden hyödyntäminen on Oktaavin aikana vähentynyt jonkin verran. Osuuskunnan markkinointi on hoidettu Internet-sivuilla, Facebookissa, muutamilla lehti-ilmoituksilla vuoden aikana sekä esiintymisillä ja tapahtumilla. Rahoitus koostuu Musiikkiosuuskunta Oktaavin tapauksessa oppilasmaksuista, joilla katetaan kaikki toiminnasta aiheutuvat kulut. (Nevalainen 2014.) Liiketoiminnan omistajanvaihdos rahoitettiin aikoinaan yrityslainalla (Hämeen Uusyrityskeskus 2014, 5).

Nevalaisen mukaan varhaisiän musiikinopettajan koulutus ei varsinaisesti valmistanut yrittäjyyteen, ja hän päätyi käymään yrittäjäkurssin erikseen, lisäksi käytäntö on kouluttanut. Hallinto, yrityksen johtaminen ja hallitustyöskentely olivat aluksi vieraita asioita, samaten yrittäjyyteen liittyvät asiat. Nevalainen olisi osuuskuntatoimintaa aloittaessaan kaivannut koulutuksellista apua hallinnolliseen puoleen ja oppilaitoksen johtamiseen, lisäksi osuuskuntalaiset olisivat tarvinneet tietoa ja apua kaupungin suunnalta taiteen perusopetukseen liittyvissä asioissa. Tällä hetkellä Nevalainen kertoo olevansa Sibelius-Akatemian Kehittyvä rehtori -johtajakoulutuksessa ja harkitsee myös opetushallituksen rehtoriopintoja. (Nevalainen 2014.)

Musiikkiosuuskunta Oktaavin jäsen Annukka Nevalainen neuvoo harkitsemaan tarkkaan, kenen kanssa lähtee yrittämään ja ovatko arvot, yrityksen tavoitteet ja ideat samalla aaltopituudella. Nevalainen neuvoo myös kysymään itseltään, kestääkö painetta ja taloudellista epävarmuuttakin. Yrittäjän täytyy olla koko ajan

hengessä mukana ja ajatella laaja-alaisesti omaa alaa ja ammattitaitoansa eikä voi keskittyä vain opettamiseen. Menestyä voi, jos on kiinnostunut selvittämään asioita, sinnikäs, lannistumaton, positiivinen, hyvä verkostoitumaan, innokas oppimaan uutta ja osaa ajatella kulttuurialallakin taloudellisia asioita. Rahaa ei Nevalaisen mukaan alalla pääse kertymään liikaa, ellei keksi jotakin todella huikeaa. (Nevalainen 2014.)

Luomuska ry

Luomuska ry on rekisteröity yhdistys ja Lahden Invakeskus ry:n jäsenjärjestö, joka toimii Lahden seudulla aloittaen kolmatta toimintavuottaan. Yhdistys järjestää esiintymisiä, joissa on laulua ja viitottua laulua säästyksellä. Yhdistys myös ohjaa palvelutaloissa toiminnallisia ja liikunnallisia musiikkituokioita, joissa on mukana muun muassa pyörätuolitanssia. Luomuska on kiertänyt päiväkodeissa ja kouluissa pitämässä lastenkonsertteja, joille on paljon tilausta. Yhdistys vie musiikin sellaisten ihmisten luo, joille olisi hankalaa päästä muualle musisoimaan. (Suutari 2014.)

Idea yhdistyksen perustamisesta on lähtenyt alun perin kahden perustajajäsenen, muusikko Sini Suutarin ja varhaisiän musiikinopettaja, musiikkipedagogi AMK Satu Långin, tehdessä yhteisiä musiikkiprojekteja. Ajatus oli tarjota erityistä tukea tarvitseville musiikkia ja sen opiskelumahdollisuuksia vailla yleisesti vallitsevia tiukempia vaatimuksia. Sekä Suutarilla että Långilla oli kokemusta erityispedagogisesta työskentelystä ennestään. Mukaan tuli vielä kolmas henkilö, viitottuun lauluun erikoistunut kommunikaatiokouluttaja Raija Lihri-Viikinniemi. Yhteistyö alkoi sekä kuulovammaisille että kuuleville suunnatuilla konserteilla, joissa oli yhdistettynä laulua, soittoa ja viitottua laulua. (Suutari 2014.)

Suutari kertoo, että yhdistyksen perustamista harkittaessa apua saatiin Lahden Uusyrityskeskuksesta. Rekisteröityyn yhdistykseen päädyttiin Suutarin mukaan aloitettaessa siksi, että yrittäjyydessä olisi ollut isommat riskit, eikä resursseja siihen tuntunut olevan. Yhdistys vaikutti perustajista turvallisemmalta vaihtoehdolta etenkin, kun voiton tavoittelu ei ollut tärkeää. Tällä hetkellä kaikki yhdistyksen jäsenet työskentelevät ja opiskelevat tahoillaan. Osa-aikainen

työskentely yhdistyksen kautta sopii siis jäsenten elämäntilanteisiin hyvin. Päällimmäinen motiivi yhdistyksen perustamiselle ei alun pitäen ollut työllistyminen sen kautta, tosin kokoaikainen työskentely voisi tulevaisuudessa olla mahdollistakin. (Suutari 2014.)

Suutarin mukaan yhdistyksen perustaminen sujui hyvin. Tämä johtui varmasti myös siitä, että perustajat olivat jo työskennelleet paljon yhdessä ja tunsivat toisensa hyvin. Myös aiempi kokemus yhdistystoiminnasta hyödytti paljon ja työnjako eri henkilöiden välillä oli alusta asti selvää. Vain rahastonhoitajana ja tilintarkastajina käytetään yhdistyksen ulkopuolisia henkilöitä.

Yhdistysmuotoisena toimimisesta on ollut haittaa vain siinä, että aluksi perustajat eivät voineet ottaa palkkioita vastaan ennen Y-tunnuksen hankkimista. Myös eräällä palkkion maksajataholla on ollut epäselvyyttä siitä, pitäisikö yhdistyksen kuulua ennakkoperintärekisteriin, mutta yhdistykselle tämä ei ole tarpeellista, koska se on voittoa tavoittelematon. Yhdistyksen täytyy saamallaan tuilla ja palkkioilla rahoittaa toimintaansa. (Suutari 2014.)

Luomuska on saanut todella hyvän vastaanoton, ja sen perustajat kokevat, että toiminnalle on todella tarvetta. Kysyntää on paljon, kaupungit ja kunnat sekä niiden kulttuuritoimet ovat alkaneet rahoittaa toimintaa. Päättävät tahot ovat ilmeisesti tulleet aiempaa tietoisemmiksi musiikin hyvinvointivaikutuksista. Toimintaa voisi olla enemmänkin, mutta perustajilla ei muista töistä ja opinnoista johtuen ole tällä hetkellä enempää aikaa. Tärkeänä yhteistyötahona on Lahden Invakeskus ry, jonka jäsenyhdistys Luomuska on ja jonka kautta yhdistys pitää yhteyttä myös muihin jäsenjärjestöihin. Muita tärkeitä yhteistyökumppaneita ovat lähinnä Lahden kaupunki ja sen lähikunnat sekä seudulla olevat seurakunnat. (Suutari 2014.)

Suutarin mukaan käsite hyvinvointi ilmenee yhdistyksessä siten, että se on olennainen osa yhdistyksen arvoperustaa ja toimintaa. Luomuskan jäsenet huomioivat suunnittelussaan asiakkaiden fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista toimintakykyä ja pyrkivät toiminnallaan edistämään niitä. Luomuskan toiminnan tavoitteena on asiakkaiden toimintakyvyn tukemisen lisäksi edistää kokonaisvaltaisesti heidän hyvinvointiaan. (Suutari 2014.)

Yhdistys on hoitanut markkinointinsa postilla, sähköpostilla, lehtiartikkelein, Kuuloviesti-lehden välityksellä, Lahden Invakeskuksen Neuvokas -Internet-sivuilla sekä suoramarkkinoinnilla Lahden Invakeskuksen kautta sen muille jäsenjärjestöille. Parhaaksi markkinointikeinoksi on kuitenkin osoittautunut niin kutsuttu puskaradio, eli sana kiertää hyvän konsertin tai toimintatuokion jälkeen. Rahoitus on Luomuskassa järjestetty apurahoilla ja avustuksilla järjestettävistä tilaisuuksista riippuen. Lisäksi rahoitusta on pyritty saamaan myyjäistuotoilla ja esimerkiksi taiteilijan tekemiä postikortteja myyden. Alkuinvestointina olivat esimerkiksi Patentti- ja rekisteröintihallituksen rekisteröintimaksu sekä hiukan myöhemmin kustannukset Y-tunnuksen hankkimisesta. Tilakustannuksia yhdistyksellä ei toistaiseksi ole, sillä he toimivat asiakkaiden tiloissa. Välineistöä kerätään vähitellen, mutta toistaiseksi esimerkiksi soittimet ovat suurimmaksi osaksi jäsenten omia. (Suutari 2014.)

Luomuskan sihteerinäkin toimiva muusikko Sini Suutari on koulutukseltaan koulunkäyntiavustaja, ja hän on suorittanut rytmimusiikin ammatillisen täydennyskoulutuksen estraditaiteen tuotannossa. Lisäksi Suutari on opiskellut varhaisiän musiikkikasvatusta, joka on hänen mielestään antanut hyvän pohjan Luomuskan toimintaa ajatellen. Suutari kertoo myös opiskelevansa parhaillaan hoiva-avustajaksi, sillä hoiva-alan koulutus ja osaaminen on tärkeää työskennellessä ikäihmisten ja erityisryhmien parissa. Suutarin mielestä myös koulunkäyntiavustajan koulutuksesta on ollut hyötyä, sillä se on antanut paljon hoidollista osaamista sekä yhteistyö- ja vuorovaikutustaitoja. Erilaisten lakien tunteminen on yhdistystoiminnan kannalta hyödyllistä, ja yhdistyksessä tulee huomioida muun muassa vaitiolovelvollisuuteen liittyvät asiat samalla tavoin kuin alan yrityksissäkin. (Suutari 2014.)

Suutari suosittelee vastaavaa toimintaa suunnittelevia pyrkimään siihen, että henkilökemiat muiden jäsenten kanssa toimisivat hyvin yhteen. Myös arvot ja tavoitteet olisi hyvä olla jäsenillä suurin piirtein samanlaiset, muutoin yhteistoiminta voi olla vaikeaa. Aikataulujenkin on tärkeää sopia kohdalleen muiden jäsenten kanssa. Suutarin mielestä kannattaa pyrkiä arvioimaan huolella omaa elämäntilannettaan ja pohtia mahdollisuuksiaan sitoutua toimintaan. (Suutari 2014.)

4.2 Tulosten analysointia

Haastateltaviksi on valittu edustajia eri yritysmuodoista sekä yhdestä yhdistyksestä. Toimijat ovat päätyneet aloitusvaiheessa kyseisiin toimintamuotoihin erilaisista syistä. Tmi Ääniavaran osalta toiminimi on valittu helpon ja nopean perustamisen vuoksi. MusaMutteri Oy:ssä on taas päädytty osakeyhtiöön aiempien hyvin kokemusten vuoksi sekä siksi, että yrittäjäpariskunta ei ole halunnut perustaa erillisiä toiminimiä.

Musiikkiosuuskunta Oktaavissa pääasiallinen tavoite on ollut olemassaolevien työpaikkojen säilyttäminen, ja yli seitsemän henkilön osuuskunnalla on pyritty työntekijästatuksen ja siten myös työntekijöiden työttömyysturvan säilyttämiseen. Luomuska ry:ssä päällimmäinen tarkoitus ei perustamisvaiheessa ole ollut voiton tavoittelu ja työllistyminen. Yhdistysmuoto on koettu tutuksi ja turvalliseksi vaihtoehdoksi toiminnan toteuttamiselle. Haastatteluhetkellä Musiikkiosuuskunta Oktaavin kaikki jäsenet eivät ole aktiivisia, mutta osa heistä työskentelee päätoimisesti. MusaMutteri Oy:n sekä Luomuska ry:n toimintaa toteutetaan toistaiseksi osa-aikaisesti. Tmi Ääniavarassa yrittäjä itse työllistyy päätoimisesti.

Yritysten henkilöstömäärä yrittäjät mukaan lukien vaihtelee Tmi Ääniavaran kahdesta sekä MusaMutteri Oy:n ja Luomuska ry:n kolmesta henkilöstä aina Musiikkiosuuskunta Oktaavin kahdeksaan jäseneen ja useisiin työntekijöihin. Kaikissa yrityksissä ja yhdistyksessä työskentelee vähintään yksi henkilö, jolla on joko varhaisiän musiikinopettajan koulutus tai vuosien työkokemus alalta muun musiikkialan koulutuksen lisäksi. Yhteistä Ääniavaralla, MusaMutterilla ja Oktaavilla on se, että kaikissa työskentelee vähintään yksi musiikkiterapeutin koulutuksen saanut henkilö. Tärkeimmäksi lisäkoulutuksen tarpeeksi haastattelujen perusteella nousevat erilaiset yrittäjyyteen liittyvät kurssit ja valmennukset. Haastateltavat eivät koe varhaisiän musiikinopettajan tai muun musiikkipedagogikoulutuksen antavan riittäviä yrittäjyysvalmiuksia. Muut yrittäjien hankkimat koulutukset ovat erilaisia ammatillisia koulutuksia liittyen kasvatus-, hoito- tai musiikkialaan. Myös täydennyskoulutuksia liittyen musiikin tuotantoon, tuotekehitykseen, työnohjaukseen ja oppilaitoksen johtamiseen on hankittu.

Useat toimijoista pitävät tärkeänä sitä, että yhteisrittäjyydessä henkilöiden arvot, ideat ja toimintatavat kohtaavat ja niin kutsuttu henkilökemia toimii eri henkilöiden välillä. Myös aikataulujen soveltuvuus yhteen koetaan tärkeäksi. Toimijat listaavat useita alan yrittäjälle tärkeitä ominaisuuksia, kuten paineensietokyvyn, kiinnostuksen asioiden selvittämiseen, sinnikkyuden, positiivisuuden, intuitiivisuuden ja innokkuuden uuden oppimiseen. Taloudellisten asioiden hahmottaminen ja ammattilypeys koetaan myös tärkeiksi asioiksi.

Hyvinvointi-käsite ilmenee toimijoilla muun muassa arvoperustassa, ihmisen kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin huomioinnissa, työhyvinvoinnin tukemisessa, toiminnan sisällössä ja tuotekehittelyssä. Yritysten ja yhdistysten toiminnan sisältö muotoutuu neljän haastatellun toimijan osalta taulukon 1 osoittamalla tavalla.

Taulukko 1. Haastateltujen toimijoiden ja heidän organisaatioidensa toiminnan sisällön painottuminen

Yritys	Tmi Ääniavara	MusaMutteri Oy	Musiikkiosuus- kunta Oktaavi	Luomuska ry
Varhaisiän musiikkikasvatus			x	x
Musiikkiterapia	x	x	x	
Mukautettu musiikinopetus			x	x
Ikäihmisten musiikkitoiminta		x		x
Musiikkiesitykset		x	x	x
Koulutustoiminta	x	x		
Tuotekehittely	x	x		

Haastateltujen toimijoiden osalta yleisintä toimintaa ovat musiikkiterapia ja musiikkiesitykset, joita tarjoaa kolme neljästä toimijasta. Muut toimintamuodot, kuten varhaisiän musiikkikasvatus, mukautettu musiikinopetus, ikäihmisten musiikkitoiminta, koulutustoiminta ja tuotekehittely, jakautuivat kaikki kahdelle neljästä toimijasta. Kaikilla varhaisiän musiikinopettajilla toiminta ei sisältänyt lainkaan varhaisiän musiikkikasvatusta, tosin osa yrittäjistä tai yhdistyksen jäsenistä toteuttaa sitä toistaiseksi muun tahon palveluksessa.

Alkuvaiheen rahoitusvaihtoehtona yrityksille mainitaan Finnveran lainat sekä erilaiset hankeavustukset ja apurahat. Toiminnasta kertyviin kustannuksia on pyritty joidenkin toimijoiden kohdalla vähentämään toimimalla asiakkaiden tiloissa. Esimerkiksi Luomuska ry:ssä ja MusaMutteri Oy:ssä on pyritty huomioimaan myös asiakkaiden fyysinen kunto sekä siitä johtuva hankaluus siirtyä oman hoitolaitoksen ulkopuolelle. Yrittäjät ja yhdistyksen edustaja kertovat saaneensa toiminnan alkuvaiheessa apua muun muassa paikallisilta uusyritys- ja osuustoimintakeskuksilta. Yhdistys ja muut yrityksistä on perustettu itse, mutta Musiikkiosuuskunta Oktaavin tapauksessa yrityksen henkilöstö on ostanut toimivan yrityksen sen aiemmalta omistajalta.

Tärkeitä yhteistyökumppaneita ovat musiikkiterapiaa tarjoaville yrityksille lähettävät tahot, kuten perheneuvolat, lääkärit ja poliklinikat, sekä muille muun muassa kaupungit, kunnat, seurakunnat, tilitoimistot sekä markkinointiin liittyvät tahot, kehitysvamma-alan järjestö Lahden Invakeskus ry ja Yleisradion lastenohjelma Pikku Kakkonen. Verkostoituminen ylipäättään koetaan tärkeäksi asiaksi musiikkialan hyvinvointiyritykselle: uusia kontakteja kannattaa solmia ja vanhoja ylläpitää.

Markkinointia asiakkaille ja yhteistyötahoille toimijat ovat hoitaneet Internet-sivuilla, postilla, sähköpostilla, lehtiartikkeleilla ja suoramarkkinoinnilla. Tuotekehittely ja tuotteistaminen on ymmärretty erityisesti Tmi Ääniavarassa ja MusaMutteri Oy:ssa, joissa se on merkittävässä osassa yrityksen toiminnassa. Tuotteistaminen koskee toisaalta myyntiä varten suunniteltuja tuotteita ja toisaalta palvelukokonaisuuksien ja koulutuspakettien suunnittelua ja havainnollistamista

asiakkaalle selkeällä tavalla (vrt. Melodygo 2014, Tmi Ääniavara 2014 & Rosenlöf 2013).

5 POHDINTA

5.1 Koulutuksesta ja täydenniskoulutuksesta

Tässä opinnäytetyössä musiikin hyvinvointiyrittäjyyttä on tarkasteltu nimenomaan varhaisiän musiikinopettajan pohjakoulutuksen ja ammattitaidon näkökulmasta. Oman kokemukseni ja haastattelujen perusteella vaikuttaa siltä, että kyseinen koulutus valmistaa hyvin musiikkialan hyvinvointityöhön. Myös Siika-Aho toteaa varhaisiän musiikinopettajan musiikkipedagogi AMK -koulutuksen antavan epäilemättä vahvan pohjan myös hoivamusiikkityöhön (Siika-Aho 2013, 190). Näin voidaan ajatella esimerkiksi koulutuksen monipuolisuuden perusteella. Halonen taas toteaa musiikin keskeisen voimavaran olevan yksilöiden yhdistämisessä. Hän näkee, että ryhmadynaamisten prosessien hallinta on keskeinen osaamisalue musiikin soveltavaan käyttöön keskittyvälle muusikolle. (Halonen 2011, 93.) Juuri ryhmadynaamisten prosessien hallinta on varhaisiän musiikinopettajan koulutuksessa ja käytännön työssä hyvin oleellista.

Monet musiikin hyvinvointivaikutuksista kiinnostuneet musiikkipedagogit päätyvät kuitenkin hankkimaan myös musiikkiterapian täydennys- tai ammattikoulutusta. Terapiatyötä ei ilman alan ammatillista koulutusta voi tehdä, joten siihen pyrkiville kouluttautuminen on välttämätöntä. Eriasteisten musiikkiterapiakoulutusten antamasta osaamisesta on hyötyä myös hoivamusiikkityössä tai mukautetussa musiikinopetuksessa. Olen itsekin suorittamassa musiikkiterapian ammattiopintoja, jotka tuottavat musiikkiterapeutin kelpoisuuden. Mielestäni juuri varhaisiän musiikinopettajan koulutus antaa monipuolisuutensa vuoksi niihin todella hyvän pohjan. Toisaalta taas musiikkiterapiakoulutus auttaa ymmärtämään paremmin joitakin varhaisiän musiikinopettajan työssään kohtaamia tilanteita. Tällaisia ovat esimerkiksi erityisryhmiin kuuluvat lapset käytännön haasteineen.

Hoivamusiikkiin ja musiikkiterapiaan perehtyneen varhaisiän musiikinopettajan on myös mahdollista toimia hoiva-alan musiikinopettajana tai kouluttajana. Tästä minulla on kokemusta muutaman vuoden ajalta. Olen kokenut, että kaikki nämä kolme asiaa, varhaisiän musiikkikasvatuksen ja musiikkiterapian koulutukset sekä hoiva-alan kouluttajana toimiminen, ovat ikään kuin ruokkineet toisiaan. Tarpeen

mukaan musiikkipedagogillekin voi olla hyödyllistä hankkia myös hoito- tai sosiaalialan lisäosaamista. Mikäli ammatilliset koulutukset eivät vaikuta omaan tilanteeseen tarkoituksenmukaiselta, voi jopa Internetin kautta suorittaa useita alan avoimen ammattikorkeakoulun ja avoimen yliopiston opintoja. Myös hoivamusiikkiin liittyvät lyhyetkin kurssit ja seminaarit saattavat antaa uutta virkistävää näkökulmaa käytännön työhön. Samalla tarjoutuu mahdollisuus tavata kollegoja ja verkostoitua.

Edellä mainittujen lisäksi tarvitaan yrittäjyyskoulutusta, sillä ammatillisiin koulutuksiin sisältyy vain suppeahko neljän opintopisteen laajuinen yrittäjyyskurssi. Elämäntilanteesta riippuen yrittäjyyskoulutus saattaa toteutua esimerkiksi työvoimakoulutuksena, itse hankittuna kurssina tai täydennyskoulutuksena. Tuotteistukseen, markkinointiin ja taloushallintoon liittyviä taitoja voidaan täydentää myös yrittäjänä toimimisen ohella.

5.2 Yrityksen perustamisesta

Yrittäjä voi pienentää työ- ja vastuutaakkaansa jakamalla yrittäjyyden riskejä toisten kanssa. Yritysmuodoista voi tällöin tulla kyseeseen esimerkiksi osakeyhtiö tai osuuskunta. Osuuskunta vaikuttaa joustavuutensa ja pienempien riskiensä puolesta erittäin kiinnostavalta yritysmuodolta. Etenkin aloittavalle yrittäjälle yli seitsemän henkilön osuuskunnassa säilyvä oikeus työttömyysturvaan on riskejä pienentävä asia. Haasteeksi kuitenkin saattaa muodostua seitsemän riittävän samanhenkisen ihmisen löytäminen, joiden elämäntilanteeseen yrittäjyys sillä hetkellä sopii. Useamman jäsenen löytymistä kuitenkin helpottaa se, että osuuskunnassa kaikkien jäsenten ei tarvitse tehdä samaa työtä tai olla saman alan ammattilaisia. Myös erilaisten toimenkuvien yhdistäminen on hyvin mahdollista. Mukana voi myös olla jo alkuvaiheessakin henkilöitä, jotka eivät tee käytännön työtä lainkaan. Sekä osuuskunnan että yhdistyksen osalta toimintamuoto takaa jäsenilleen mahdollisuuden työn määrän muuttumiseen esimerkiksi eri elämäntilanteiden myötä. Kuitenkin myös osakeyhtiössä ja toiminimellä sivutoiminen yrittäjyys esimerkiksi opiskelun tai muun työn ohella on mahdollista.

Osakeyhtiö vaikuttaa olevan hyvä yritysmuoto toimijoille, jotka ovat voittoa tavoittelevia ja joiden toimintaan liittyy esimerkiksi tuotekehittelyä ja tuotteiden myyntiä. Yritysmuotoa valittaessa huomiota kannattaa kiinnittää ainakin siihen, haluaako yrittäjä toimia yksin vai yhdessä muiden kanssa ja millainen pääoma hänellä on käytettävissään toimintaa aloittaessaan. Henkilömäärään vaikuttaa toki omien mieltymyksiensä lisäksi yrityksen tarjoamien palveluiden kysyntä, toisin sanoen se, onko riittävästi töitä tarjolla useammalle henkilölle.

Yksin yrittävän vaihtoehtoja ovat toiminimi, osakeyhtiö ja osuuskunta (Liite 2). Huomionarvoinen asia yritysmuodoissa on, että toiminimellä yrittävä on henkilökohtaisella omaisuudellaan vastuussa yrityksen velvoitteista (Keski-Uudenmaan kehittämiskeskus 2014, 7–8). Osakeyhtiössä ja osuuskunnassa taas vastuu rajoittuu sijoitettuun pääomaan ja mahdollisiin henkilökohtaisesti taattuihin yrityksen lainoihin (emt. 2014, 10 ja Tampereen seudun osuustoimintakeskus 2014). Yritysmuodon valintaan vaikuttavat myös yrityksen tulevaisuuden suunnitelmat. Etenkin jos toimintaa ollaan myöhemmin laajentamassa, saattaa yksin yrittävällekin olla järkevää perustaa yritys, jonka muoto antaa mahdollisuuden muiden henkilöiden mukaan ottamiselle myöhemmin. Tällaisia ovat esimerkiksi osakeyhtiö ja osuuskunta. Yrittäjästatusta välttelevälle ja voittoa tavoittelemattomalle toimijalle hyvän vaihtoehdon tarjoaa rekisteröity yhdistys, jolla on mahdollisuus kuulua muihin yhdistyksiin tai järjestöihin; myös toiminta yhteistyössä yritysten kanssa on mahdollista. Joitakin apurahoja saattaa olla kohdennetusti tarjolla vain yhdistyksille ja järjestöille.

Toimintaa aloittavan yrittäjän kannalta sivutoiminen yrittäjäyys on kaksipiippuinen asia. Se saattaa vähentää yrittäjäyden riskejä toiminnan käynnistysvaiheessa, mutta samalla se yleensä tarkoittaa starttirahaoikeuden menettämistä. Starttiraha on aloittavan yrittäjän turva, joka myönnetään tietyin perustein 6–18 kuukauden ajalle takaamaan toimeentuloa toiminnan alkaessa. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2013.) On tilanteita, joissa yritys saa vapautuksen arvonnlisäverosta. Tämä saattaa olla mahdollista esimerkiksi taiteen perusopetuksen järjestämisluvan tai sosiaalipalveluiden tuottamisen perusteella. Käytännöt kuitenkin vaihtelevat esimerkiksi eri paikkakunnilla, ja arvonnlisäverovapaudella voi olla huomattava merkitys yrityksen kannattavuudelle. Yritystoimintaa suunnittelevan kannattaakin tarkoin punnita vaihtoehtonsa toimeentulon, rahoituksen ja työttömyysturvan

suhteen. Tilanne saattaa olla erilainen esimerkiksi työttömänä yrittäjäksi ryhtyvällä kuin vakituisesta ansiotyöstä yritystoimintaan siirtyvällä. Joka tapauksessa yritystoimintaan ryhtyvällä on oltava riittävän hyvä liikeidea ja pätevästi laadittu liiketoimintasuunnitelma, jossa on otettu huomioon myös yrityksen kilpailukyky alalla (Liite 3). Maksutonta neuvontaa tarjoavat aloittavalle yrittäjälle paikalliset uusyrityskeskukset, joihin voi varata henkilökohtaisen keskusteluaajan.

Yrittäjän kannattaa punnita tarkoin, mihin omat ominaisuudet ja ajankäyttömahdollisuudet riittävät. Samaten on hyvä harkita mahdollisuudet hankkia tarvittavaa osaamista myös ostopalveluna tai työllistämällä toisen henkilön. Muun muassa yrityksen liiketaloudellisia tehtäviä ajatellen saattaa olla mahdollista työllistää esimerkiksi työtön tai vajaakuntoinen henkilö erilaisten työvoimapolitiittisten avustusten keinoin. Tämä vaatii yrittäjältä tapauskohtaista harkintaa ja asian selvittämistä paikallisen työvoimaviranomaisen kanssa. Myös kustannusten jakaminen toisten yrittäjien kanssa voi olla hyvä vaihtoehto: muun muassa toimitila- ja markkinointikulut voidaan jakaa jopa eri yritysten kesken. Toimitilakustannuksissa voidaan myös säästää merkittävästi, mikäli toiminta on mahdollista suorittaa kokonaan asiakkaiden tiloissa. Tällöin yrittäjällä saattaa olla mahdollisuus vähentää työhuonekustannuksia henkilökohtaisessa verotuksessaan.

Yrityksen toimintaa suunniteltaessa kannattaa ottaa huomioon se, että kaikki asiakas- ja yhteistyötahot eivät välttämättä pysty ostamaan palvelua yritykseltä. Esimerkiksi joidenkin oppilaitosten saattaa olla helpompaa palkata henkilö sivutoimiseksi opettajaksi kuin ostaa koulutuspalvelu yritykseltä. Joillekin toimijoille taas on nimenomaan helpompaa maksaa palvelusta yritykselle. Yritystoimintaa suunnittelevan kannattaa pyrkiä ottamaan asiasta selvää oma potentiaalinen asiakaskuntansa huomioon ottaen.

5.3 Toiminnasta käytännön tasolla

Musiikkialan hyvinvointiyritykselle ovat mahdollisia monenlaiset toiminnan sisällölliset yhdistelmät, joista muutamia on kuvattu tässä opinnäytetyössä. Muita vaihtoehtoisia sisältöjä on kartoitettu esimerkiksi julkaisussa ”Care Music - Sairaala- ja hoivamusiikkityö ammattina” (Lilja-Viherlampi 2013). Varhaisiän

musiikinopettajalle mahdollisia toiminnan sisältöjä löytyy ainakin hoivamusiikin, mukautetun musiikinopetuksen, hoiva-alan musiikkikoulutuksen, musiikin terapeuttisen käytön ja ikäihmisten musiikkitoiminnan alalta. Varhaisiän musiikkikasvatuksen opinnot valmistavat hyvin esimerkiksi mukautetun musiikinopetuksen, lapsille suunnattujen musiikkiesitysten ja musiikkialan koulutuksen toteuttamiseen. Nämä vaikuttavatkin olevan alan hyvinvointiin suuntaaville yrityksille luonnollisia toimintamuotoja. Ikäihmisten musiikkitoiminta on vasta melko hiljattain liitetty osaksi varhaisiän musiikinopettajan koulutusta. Varhaisiän musiikinopettajan osaaminen ylipäättään vaikuttaa olevan hyvä lähtökohta myös ikäihmisten parissa toimimista ajatellen; toimintaa täytyy vain osata soveltaa kyseiselle ikäryhmälle.

Hoivamusiikki, musiikkiterapia ja mukautettu musiikinopetus eivät välttämättä ole vaihtoehtoisia toiminnan sisältöjä yrittäjälle. Musiikkiterapeutti voi yhdistää hoivamusiikkitoimintaa tai mukautettua musiikinopetusta varsinaiseen musiikkiterapiatyöhön. Vastaavasti musiikinopettaja voi musiikkikasvatuksen lisäksi tehdä ammattitaitonsa mukaan myös luonteeltaan kuntouttavampaa työtä joidenkin asiakasryhmien kanssa. Tämä saattaakin antaa liikkumavaraa aloittavalle yrittäjälle, jolle ei vielä muodostu riittävästi asiakaskuntaa ainoastaan yhden toimintamuodon perusteella. Opettajan ja terapeutin roolit ovat kuitenkin hyvin erilaisia. Olisikin suotavaa, ettei samalla ihmisellä olisi asiakkaaseen nähden sekä opettajan että terapeutin roolia. Tästä poikkeuksen muodostaa kuitenkin terapeuttinen musiikkikasvatus, jossa sama ihminen toteuttaa sekä terapiaa että kasvatusta. Työntekijälle itselleen asiaa saattaa selkiyttää se, jos erilaisissa rooleissa toimitaan vaikkapa eri päivinä. Musiikillisen hyvinvointitoiminnan ja varhaisiän musiikkikasvatuksen yhdistäminen sopii monipuoliselle ja ammatillisesti vaihtelunhaluiselle ihmiselle, jolle ei tuota ongelmia vaihtaa toimenkuvasta ja roolista toiseen eri ajankohtina. Samaten tällainen toiminta sopii ihmiselle, joka ei kaihda liikkumista paikasta toiseen olallaan suuri huonekalumyymälän kassi täynnä erilaisia soittimia ja välineitä kohderyhmästä riippuen. Jälkimmäinen skenaario tosin ei eroa kovinkaan paljon varhaisiän musiikinopettajan työstä esimerkiksi musiikkileikkikoulussa, etenkin mikäli hän toimii useissa eri toimipisteissä.

Musiikkialan hyvinvointiyrittäjän on tärkeää muistaa työssään myös psyykkisen hyvinvoinnin ja työhyvinvoinnin näkökulmat. Ihminen on psykofyysinen kokonaisuus, ja siksi hyvinvointiyrityksen tulisi kaikessa toiminnassaan pyrkiä ottamaan huomioon myös psyykkisen hyvinvoinnin näkökulma, joka vaikuttaa asiakkaiden ja työntekijöiden toimintakykyyn hyvin kokonaisvaltaisesti. Yrityksessä tulisi panostaa muun muassa kiusaamisen ennaltaehkäisyyn ja siihen puuttumiseen niin oppilaiden tai asiakkaiden kuin työntekijöidenkin keskuudessa.

Ylipäättään hyvä ilmapiiri on asia, joka on hyvinvointiyritykselle ensiarvoisen tärkeä ja välittyy varmasti myös asiakkaille. Erilaiset työhyvinvointia ylläpitävät asiat oli haastatelluissa yrityksissäkin oivallettu, ja tällaisia tulisi pyrkiä mahdollisuuksien mukaan tukemaan. Musiikkialan hyvinvointiyrityksessä työskentelevien henkilöiden tulisi olla positiivisesti suhtautuvia, toiset huomioon ottavia ja muutenkin hyvät vuorovaikutustaidot omaavia. Tällaiset ominaisuudet toki ovat eduksi millä tahansa alalla, jossa ollaan tekemisissä toisten ihmisten kanssa.

Musiikkialan hyvinvointiyrityksessä työntekijöiden oma hyvinvointi on ensiarvoisen tärkeää. Työntekijät pystyvät paremmin edistämään asiakkaidensa hyvinvointia voidessaan itse hyvin. Omaa hyvinvointia ja työssä jaksamista voi edistää muun muassa nukkumalla riittävästi, syömällä terveellisesti ja harrastamalla liikuntaa. Myös sosiaalisten suhteiden toimivuus, henkilökohtaisen talouden tasapaino, työolosuhteet sekä työn ja vapaa-ajan tasapaino ovat tärkeitä. Musiikkiterapeuteilla vakiintunut käytäntö on, että terapeutti tai alan yritys hankkii työnohjausta, johon osallistutaan säännöllisesti. Sitä voidaan tarvittaessa hankkia muunkin kuin terapiatyön tueksi työn henkistä kuormittavuutta vähentämään. Työnohjauksesta hyötyvät sekä hyvinvointiyrityksen työntekijä että sen asiakas. Työntekijä saa neuvoja esimerkiksi hankalien tilanteiden ratkaisuun ja välttyy kantamasta asioita mielessään vapaa-ajalla. Asiakas taas saa entistä parempaa opetusta, hoivaa tai terapiaa työntekijän jaksassa paremmin ja saadessa tarvittaessa lisäohjeita oman työnsä tueksi. Työnohjauksesta aiheutuu kustannuksia, mutta niitä kompensoi muun muassa sairaspöissaolojen vähentyminen ja työtehon lisääntyminen.

5.4 Kokemus opinnäytetyön prosessista

Varhaisiän musiikinopettajan hyvinvointiyrittäjyyden tutkiminen on osoittautunut mielenkiintoiseksi. Osittain aihe alkoi prosessoitua jo ennen varhaisiän musiikkikasvatuksen opintoja tehdessäni sosiaali- ja terveysalan lyhyen yrittäjyyskurssin avoimessa ammattikorkeakoulussa Internetin kautta. Kirjoitin myös vuonna 2010 yrittäjyysaiheisen artikkelin varhaisiän musiikkikasvatuksen opintoihini liittyen, ja tutustuin jo tuolloin yhden tässä opinnäytetyössä esimerkkinä olevan yrityksen toimintaan. Oma työkokemukseni sekä suorittamani musiikkiterapiaopinnot ja musiikin hyvinvointivaikutuksiin liittyvät seminaarit ovat kaikki tuoneet lisää ajatuksia matkan varrella.

Jonkin verran käytännön haasteita on aiheuttanut aikataulujen sovittelu kaksien opintojen, perhe-elämän ja kirjoitustyön kesken. Tästä syystä opinnäytteen kirjoittaminen on vienyt aikaa. Työn määrää on myös vaikea hahmottaa etukäteen, ja työstä on tullut aiottua laajempi. Olisi ollut parempi saada tehtyä suurempi osa kirjoitustyöstä jo aiemmin. Olen kuitenkin saanut paljon ennakoitua enemmän hyödyllistä tietoa ja ajatuksia jatkosuunnitelmieni tueksi. On ollut hienoa, kuinka suurelta osin minulle aiemmin tuntemattomat yrittäjät ovat halunneet antaa aikaansa ja nähdä vaivaa haastatteluihin osallistumalla. Olen myös aina tilaisuuden tullen kysellyt asioita yrittäjinä toimivilta tuttaviltani. Mielestäni käytännön kokemukset ovat kullannarvoista tietoa, joka auttaa ymmärtämään konkreettisesti yrittäjyyteen liittyviä asioita. On ollut ilahduttavaa huomata, kuinka mediassa on lisääntynyt tieto musiikin hyvinvointivaikutuksista viime vuosien aikana. Myös yrittäjyydestä on löytynyt paljon tietoa esimerkiksi Internetistä.

Haastatteluista on välittynyt realistinen kuva yrittäjyydestä haasteineen ja mahdollisuksineen. Ajatukseni omasta mahdollisesta yritystoiminnasta onkin opinnäytetyöprosessin aikana selkiytynyt huomattavasti. Opinnäytettä kirjoittaessani olen hahmottanut entistä paremmin esimerkiksi eri yritysmuotoihin ja yrityksen perustamiseen liittyviä asioita. Olen punninnut monia mahdollisia toimintamalleja oman mahdollisen yrittäjyyteni kannalta. Yrittäjyyden suunnittelu ei ole nopea prosessi, vaan vaatii huolellista suunnittelua ja perehtymistä yrittäjyyteen ja aiottuun toimialaan. Suunnitelmat voivat tietysti myös muuttua.

Siksi omalla kohdallani onkin hyvä, että asiaa on mahdollista pohtia ja selvittää rauhassa monesta eri näkökulmasta.

Musiikkialan hyvinvointiyrittäjyyden tutkimista voisi halutessaan laajentaa esimerkiksi kartoittamalla vielä useampien yritysten toimintaa tai ottamalla mukaan vertailuun muitakin yritysmuotoja kuten kommandiittiyhtiön ja avoimen yhtiön. On tietysti myös mahdollista tutkia muitakin musiikkialan hyvinvointiyrittäjän koulutusohjamahtoisuuksia varhaisiän musiikinopettajan lisäksi. Olisi ylipäättään kiintoisaa tietää, miksi varhaisiän musiikinopettaja voi päätyä musiikkialan hyvinvointiyrittäjäksi musiikkileikkikoulussa opettamisen sijaan. Tähän voi olla monia syitä. Asian selvittämiseksi ehkä kannattaisi haastatella vielä useampia henkilöitä kuin tässä opinnäytetyössä. Mielenkiintoista olisi lisäksi pohtia ja suunnitella tarkemmin hoivamusikon tai musiikkialan hyvinvointiyrittäjän koulutusta tai täydennyskoulutusta. Tätä tosin on jo tehty ainakin Care Music -hankkeen puitteissa (ks. Lilja-Viherlampi 2013). Parasta jatkoa tälle opinnäytetyölle lienee myös oman yrityksen liikeidean suunnittelu ja toteuttaminen – nähtäväksi jää, toteutuvatko nämä tulevaisuudessa.

LÄHTEET

Ahonen, H. 1993. Musiikki – sanaton kieli. Musiikkiterapian perusteet. Oy Finnlectura Ab. Loimaan kirjapaino.

Ala-Ruona, E., Saukko, P., Tarkki, A. 2001. Musiikkiterapiapalvelut. Viitattu 5.4.2014. Saatavissa:

http://www.musiikkiterapia.net/index.php?option=com_docman&task=cat_view&gid=45&Itemid=54

Eino Roiha -instituutin Internet-sivut. Viitattu 16.3.2014.

<http://www.ers.fi/content/eino-roiha-instituutin-koulutukset>

Erkkilä, J. 1995. Musiikkipohjaiset tunteet ja musiikkiterapia. Teoksessa: Erkkilä, J. & Heinonen, Y. (toim.). Avaa mielesi musiikille! Kohti tutkimuspohjaista musiikkiterapiaa. Jyväskylän yliopiston musiikkitieteen laitoksen julkaisusarja A: tutkielmia ja raportteja 13. Jyväskylä. Jyväskylän yliopistopaino, offset.

Halonen, K. 2009. Musiikki hyvinvoinnin edistäjänä – Kolme tapausesimerkkiä musiikin innovatiivisesta käytöstä. Musiikkialan toimintaympäristöt ja osaamistarve – Toive osaraportti 2. Metropolia Ammattikorkeakoulu. Kulttuuri ja luova ala. Helsinki. Viitattu 22.3.2014. Saatavissa:

http://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/43445/musiikki_hyvinvoinnin_edistajana_halonen.pdf?sequence=1

Halonen, K. 2011. Pioneerihenkeä, riskinottoa ja luovuutta –

Liiketoimintaperusteiset hyvinvointipalvelut muusikon työllistäjinä. Teoksessa: Muukkonen, M., Pesonen, M. & Pohjannoro, U. (toim.). Muusikko eilen, tänään ja huomenna – Näkökulmia musiikkialan osaamistarpeisiin. Musiikkialan toimintaympäristöt ja osaamistarve – Toive, loppuraportti. Sibelius-Akatemian selvityksiä ja raportteja 13/2011. Helsinki. Cosmoprint Oy. Viitattu 22.3.2014. Saatavissa:

http://konservatorioliitto.fi/sites/default/files/toive_loppuraportti_2011_1.pdf#page=85

Heino, K. & Heinonen, H-L. 2013. Musiikkiterapeuttina osuuskunnassa. Suomen musiikkiterapiayhdistys ry:n Yrittäjyys -koulutuspäivä 21.9.2013.

Luentomuistiinpanot.

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2007. Tutki ja kirjoita. 13., osin uudistettu painos. Tammi. Keuruu. Otavan kirjapaino Oy.

Holopainen, T. & Levonen, A-L. 2003. Yrityksen perustajan opas. Helsinki. Edita Publishing Oy.

Hämeen Uusyrityskeskus. 2014. Uusien mahdollisuuksien osuuskunta – 16 menestystarinaa. Viitattu 9.3.2014. Saatavissa:

<http://www.hameenuusyrityskeskus.fi/img/file.php?id=187>

Hämäläinen, H. 2013. Alkusoitto kulttuuriliiketoiminnalle hoivaympäristöissä.

Teoksessa: Lilja-Viherlampi, L-M. (toim.). 2013. Care Music – Sairaala- ja hoivamusiikkityö ammattina. Turun ammattikorkeakoulun raportteja 158.

Tampere. Suomen yliopistopaino – Juvenes Print Oy. Viitattu 16.3.2014.

Saatavissa: <http://julkaisut.turkuamk.fi/isbn9789522163660.pdf>

Kajanoja, J. 2005. Mitä on hyvinvointi? Artikkelit. Kuntapuntari 3/2005.

Tilastokeskuksen Internet-sivut. Viitattu 5.4.2014. Saatavissa:

http://www.stat.fi/tup/kuntapuntari/kuntap_3_2005_hyvinvointi.html

Kauppalehti. 2014. Yrityshaku. Viitattu 10.3.2014. Saatavissa:

<http://www.kauppalehti.fi/yritykset/yritys/musamutteri+oy/24016154>

Keski-Uudenmaan kehittämiskeskus. 2014. YT9 Yrityksen perustamisopas.

Viitattu 16.3.2014. Saatavissa:

http://www.yritystulkki.fi/files/yt9_perustaminen_keuke.pdf

Korpelainen, K. 2007. Innovatiivisuus ja työhyvinvointi. Teoksessa: Alppisara

(toim.). Hyvää työtä! Työhyvinvointijohtaminen pk-yrityksissä. Tampereen yliopiston täydennyskoulutuskeskus. Tampere. Juvenes Print – Tampereen

Yliopistopaino Oy.

Lahden ammattikorkeakoulun Internet-sivut. Viitattu 9.3.2014. Saatavissa:
<http://www.lamk.fi/musiikki/koulutus/amk-tutkinto-nuoret/sivut/tuote.aspx?pid=1292>

Laki taiteen perusopetuksesta 1998/633. Finlex. Ajantasainen lainsäädäntö.
Viitattu 30.3.2014. Saatavissa:
<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1998/19980633>

Lehtonen, K. 1995. Mietteitä musiikkiterapian tutkimuksesta. Teoksessa: Erkkilä, J. & Heinonen, Y. (toim.). Avaa mielesi musiikille! Kohti tutkimuspohjaista musiikkiterapiaa. Jyväskylän yliopiston musiikkitieteen laitoksen julkaisusarja A: tutkielmia ja raportteja 13. Jyväskylä. Jyväskylän yliopistopaino, offset.

Lilja-Viherlampi, L-M. (toim.). 2013. Care Music – Sairaala- ja hoivamusiikkityö ammattina. Turun ammattikorkeakoulun raportteja 158. Tampere. Suomen Yliopistopaino – Juvenes Print Oy. Viitattu 16.3.2014. Saatavissa:
<http://julkaisut.turkuamk.fi/isbn9789522163660.pdf>

MacDonald, R.A.R., Kreutz, G. & Mitchell, L. 2012. Music, Health & Wellbeing. New York. Oxford University Press Inc. Viitattu 15.3.2014. Saatavissa osittain:
http://www.google.fi/books?hl=fi&lr=&id=RSwGeGeK_HwC&oi=fnd&pg=PP2&dq=wellbeing+AND+music&ots=m-319cZgtE&sig=CiU1ggV7YW8C8xqeqBDo3k0GKSw&redir_esc=y#v=onepage&q=wellbeing%20AND%20music&f=false

Melodygon Internet-sivut. Viitattu 22.3.2014. Saatavissa:
<https://www.facebook.com/melodygoteam>

Musiikin erityispalvelukeskus Resonaarin Internet-sivut. Viitattu 6.4.2014.
Saatavissa: <http://www.resonaari.fi/?sid=1>

Musiikkiosuuskunta Oktaavin Internet-sivut. Viitattu 9.3.2014 Saatavissa:
<http://www.musiikkikoulu.net>

Mäkitalo, P. & Vuori, M. 2013. Musiikkipedagogiopiskelijoiden laajan osaamisen tukeminen ja opetussuunnitelmatyö. Teoksessa: Lilja-Viherlampi, L-M. (toim.). 2013. Care Music – Sairaala- ja hoivamusiikkityö ammattina. Turun

ammattikorkeakoulun raportteja 158. Tampere. Suomen Yliopistopaino – Juvenes Print Oy. Viitattu 3.4.2014. Saatavissa:

<http://julkaisut.turkuamk.fi/isbn9789522163660.pdf>

Opetushallitus. 2002. Taiteen perusopetuksen musiikin laajan oppimäärän opetussuunnitelman perusteet 2002. Viitattu 15.3.2014. Saatavissa:

http://www.oph.fi/download/123013_musiik_tait_ops_2002.pdf

Opetusministeriö. 2010. Taiteesta ja kulttuurista hyvinvointia – ehdotus toimenpideohjelmaksi 2010–2014. Viitattu 16.3.2014. Saatavissa:

http://www.musicare.fi/index.php?option=com_phocadownload&view=category&id=3%3Amusiikki-ja-hyvinvointi&Itemid=71&lang=fi

Patentti- ja rekisterihallituksen Internet-sivut. Viitattu 15.3.2014. Saatavissa:

http://www.prh.fi/fi/yhdistysrekisteri/rekisteroity_ ja_rekisteroimaton_yhdistys/rekisteroity_ ja_rekisteroimaton_yhdistys.html

Rosenlöf, A-M. 2013. Laulutaulu – yksilöllistä hyvinvointia musiikin siivin.

Teoksessa: Tilaa taiteilija taloosi! Taidepalveluita ikäihmisille Varsinais-Suomessa. Taiteen edistämiskeskus, Lounais-Suomen toimipiste. Viitattu

10.3.2014. Saatavissa: <http://kulttuurihyvinvointi.fi/wp-content/uploads/2013/10/tilaataiteilijataloosi.pdf>

Ruohotie, P. & Korpelainen, K. 2011. Yrittäjämäisen käyttäytymisen kompetenssit. Osaava-ohjelman koulutuspäivä. Koulutuskeskus Tavastia 21.1.2011. Luentomateriaali.

Saukko, P. 2008. Musiikkiterapian tavoitteet lapsen kuntoutusprosessissa.

Väitöskirja. Jyväskylän yliopisto. Jyväskylä. Jyväskylän yliopistopaino. Viitattu 5.4.2014. Saatavissa:

<https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/19398/9789513934453.pdf?sequence=1>

Siika-Aho, P. 2013. Hoivamusiikki ammattina – mahdollisuuksia ja haasteita.

Teoksessa: Lilja-Viherlampi, L-M. (toim.). 2013. Care Music – Sairaala- ja hoivamusiikkityö ammattina. Turun ammattikorkeakoulun raportteja 158.

Tampere. Suomen yliopistopaino – Juvenes Print oy. Viitattu 16.3.2014.

Saatavissa: <http://julkaisut.turkuamk.fi/isbn9789522163660.pdf>

Suomen musiikkiterapiayhdistys ry:n Internet-sivut. Viitattu 15.3.2014.

Saatavissa:

http://www.musiikkiterapia.net/index.php?option=com_content&view=article&id=54&Itemid=65

Suomen virallinen tilasto (SVT). 2014. Työvoimatutkimus (verkkojulkaisu). ISSN 1798-7830. Helsinki. Tilastokeskus. Viitattu 20.3.2014. Saatavissa:

<http://www.tilastokeskus.fi/til/tyti/kas.html>

Suomen Yrittäjät 2014. Osakeyhtiön perustamistoimet ja yhtiömuodon sääntely.

Viitattu 9.3.2014. Saatavissa: <http://www.yrittajat.fi/fi->

[FI/minustakoyrittaja/perustamistoimet/osakeyhtio/](http://www.yrittajat.fi/fi-FI/minustakoyrittaja/perustamistoimet/osakeyhtio/)

Särkämö, T. 2013. Musiikki tuntuu aivoissa. Teoksessa: Teoksessa: Lilja-Viherlampi, L-M. (toim.). 2013. Care Music – Sairaala- ja hoivamusiikkityö ammattina. Turun ammattikorkeakoulun raportteja 158. Tampere. Suomen yliopistopaino -Juvenes Print oy. Viitattu 6.4.2014. Saatavissa:

<http://julkaisut.turkuamk.fi/isbn9789522163660.pdf>

Tampereen seudun osuustoimintakeskus. 2007. Lehdistötiedote 3.7.2007. Viitattu 9.3.2014. Saatavissa: <http://www.osuustoimintakeskus.net/cms/wp-content/uploads/2009/10/03072007.pdf>

Tampereen seudun osuustoimintakeskuksen Internet-sivut. Viitattu 9.3.2014.

Saatavissa: <http://www.osuustoimintakeskus.net/?cat=1>

Tilastokeskus. Tilastollinen tiedonkeruu -verkko-oppimateriaali. Laadullisen ja määrällisen tutkimuksen erot. Viitattu 23.3.2014. Saatavissa:

<http://tilastokeskus.fi/virsta/tkeruu/01/07/>

Tmi Ääniavaran Internet-sivut. Viitattu 1.3.2014 Saatavissa:

<http://www.aaniavara.fi>

Trochim, W.M.K. 2006. Qualitative Measures. The Research Methods Knowledge Base. 2nd Edition. Viitattu 23.3.2014. Saatavissa:

<http://www.socialresearchmethods.net/kb/qual.php>

Työ- ja elinkeinoministeriö. 2013. Te-palveluiden Internet-sivut. Viitattu 22.3.2014. Saatavissa: [http://www.te-](http://www.te-palvelut.fi/te/fi/tyonantajalle/yrittajalle/aloittavan_yrittajan_palvelut/starttiraha/)

[palvelut.fi/te/fi/tyonantajalle/yrittajalle/aloittavan_yrittajan_palvelut/starttiraha/](http://www.te-palvelut.fi/te/fi/tyonantajalle/yrittajalle/aloittavan_yrittajan_palvelut/starttiraha/)

Työ- ja elinkeinoministeriö. 2014. Yritys-Suomi -Internet-sivut. Viitattu 16.3.2014. Saatavissa: www.yrityssuomi.fi

Varhaisiän musiikinopettajat ry:n Internet-sivut. Viitattu 1.3.2014. Saatavissa:

<http://www.vamory.fi/mita.php>

Yhdistyslaki 1989/503. Finlex. Ajantasainen lainsäädäntö. Viitattu 15.3.2014.

Saatavissa: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1989/19890503>

LIITE 1. HAASTATTELUKYSYMYKSET

1. Mistä sait idean tai syntyi ajatus yrityksen perustamisesta?
2. Mikä on yritysmuotosi ja miten päädyit juuri siihen? Onko siitä ollut jotakin etua tai haittaa?
3. Kauanko yritys on toiminut? Miten yrityksen perustaminen sujui? Saitko asiassa apua joltakin taholta?
4. Onko sinulla yhtiökumppaneita? Keitä yrityksen henkilöstöön kuuluu? Millainen koulutustausta henkilöstöllä on? Oliko työnjako eri henkilöiden välillä alusta asti selvää?
5. Miten niin kutsuttujen juoksevien asioiden hoito on järjestetty? Käytätkö kirjanpitäjän palveluita vai hoidatko raha-asiat ja kirjanpidon itse?
6. Millaista toimintaa yritykselläsi oli aloittaessaan? Miten toiminta on muuttunut yrityksen toiminta-aikana ja millaista se on nykyisin? Onko yrityksellä jotakin erityisiä valtteja verrattuna muihin alan yrityksiin?
7. Miten toiminta lähti käyntiin ja onko se ollut kannattavaa? Miten tarjoamillesi palveluille on kysyntää?
8. Onko yritykselläsi yhteistyötahoja? Kuinka ne ovat suhtautuneet toimintaan?
9. Miten yrityksen markkinointi on hoidettu?
10. Miten yrityksen rahoitus on järjestetty?
11. Miten käsite ”hyvinvointi” ilmenee yrityksessäsi? (Toiminnan sisällössä, arvoissa tms.)
12. Miten varhaisiän musiikinopettajan koulutus on valmistanut tällaisiin työtehtäviin? Millaista lisäkoulutusta olisit kaivannut toimintaa aloittaessasi? Oletko hankkinut jotakin lisäkoulutusta, joka auttaa juuri tällaisissa työtehtävissä?
13. Millaisia ohjeita antaisit vastaavanlaista toimintaa harkitseville?

Suurkiitokset vastauksista jo etukäteen!

Liite 2.

YRITYSMUOTOJEN VERTAILUA

VALINTATEKIJÄ	ELINKEINON-HARJOITTAJA	OSAKEYHTIÖ OY	OSUUSKUNTA
YHTIÖMIEHET TAI OSAKKAAT	Yksityinen henkilö	Yksi tai useampi osakas	Yksi tai useampi perustajajäsen
PÄÄTÖKSENTEKO	Yrittäjä päättää itsenäisesti	Laki määrittelee 1. Yhtiökokous ylin päätösvallan käyttäjä 2. Hallitus päättää yhtiön hallinnosta ja toiminnasta 3. Toimitusjohtaja päättää juoksevista asioista	Laki määrittelee 1. Osuuskuntakokous ylin päätösvallan käyttäjä 2. Hallitus päättää osuuskunnan hallinnosta ja toiminnasta 3. Toimitusjohtaja päättää juoksevista asioista
YLEIS-LUONNEHDINTA SOVELTUVUUDESTA	Yrittäjän oma työpanos ratkaiseva. Joustava päätöksenteko. Perhepiiri-yrittämiseen.	Paljon pääomia vaativaan liiketoimintaan. Pääoman ja työn suhde järjestyksessä. Hallinto teettää työtä.	Yleensä käytetty käsi- ja taideteollisessa verkostomaisessa yritystoiminnassa yrittäjien yhteisyrityksenä.
RISKI JA VASTUU YHTIÖN SITOUMUKSISTA	Yrittäjä vastaa myös henkilökohtaisilla varoillaan yrityksen veloista ja vastuista.	Osakkaat vastaavat sijoittamansa pääoman verran. Hallitus ja toimitusjohtaja vahinkovastuussa.	Jäsenten, hallituksen ja toimitusjohtajan vastuu samoin kuin Oy:ssä.

	ELINKEINON- HARJOITTAJA	OSAKEYHTIÖ OY	OSUUSKUNTA OSK
VAROJEN NOSTO JA VOITON JAKO	Yrittäjä voi nostaa yrityksen varoja yrityksen oman pääoman puitteissa.	1. Palkkana, jos yhtiössä töissä 2. Osinkona 3. Osakslainana	1. Palkkaa, jos töissä yhtiössä 2. Osuuspääoman korkoa 3. Ylijäämän palautusta
YRITYKSEN SISÄINEN VALVONTA	Kirjanpitovelvollisuus, ei muuta valvontaa.	Kirjanpitovelvollisuus. 1/10 osakkaista voi hakea lääninhallitukselta tilintarkastajan määräämistä. Osakasrekisteri ja tilinpäätösasiakirjat julkisia.	Kirjanpitovelvollisuus. Tilinpäätösasiakirjat julkisia.
TILINPÄÄTÖKSEN REKISTERÖINTI- VELVOLLISUUS KAUPPAREKISTERIIN	Ei tarvitse.	Aina.	Aina.

Taulukko perustuu YT9 Yrityksen perustamisoppaassa esitettyyn taulukkoon ”Yritysmuotojen vertailua”. Taulukosta on jätetty pois avoin yhtiö ja kommandiittiyhtiö, koska niitä ei käsitellä tässä opinnäytetyössä.

Lähde: Keski-Uudenmaan kehittämiskeskus. 2014. YT9 Yrityksen perustamisopas. Viitattu 16.3.2014. Saatavissa:

http://www.yritystulkki.fi/files/yt9_perustaminen_keuke.pdf

YRITYKSEN PERUSTAMINEN

